

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Черкаський державний бізнес-коледж

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітнього ступеня бакалавр

на тему:

«Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємств

легкої промисловості»

Виконала: студентка групи ЕК-22

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітня програма: Економіка та управління
бізнесом

Сокол Катерина Ростиславівна

Науковий керівник

к.екон.наук

Криворучко Михайло Юрійович

Допущено до захисту

протокол № 12 від «3» червня 2024 р.

завідувач кафедри економіки, управління та
адміністрування

д-р екон. наук

Кузнецова Н.Б.

Черкаси 2024

Анотація

на кваліфікаційну роботу

«Шляхи підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості»

Студентки Сокол Катерини Ростиславівни

Спеціальність 051 «Економіка» Освітня програма «Економіка та управління бізнесом»

Мета: розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості на основі аналізу діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика».

Проблема: висока конкуренція на внутрішньому та зовнішньому ринках, нестабільність економічної ситуації, зростання вартості сировини та енергоресурсів, а також технологічна відсталість виробничих потужностей.

Результати: В роботі було розглянуто сутність ефективності діяльності, визначено чинники впливу на ефективність діяльності підприємства, розкрито методичні підходи до оцінки ефективності функціонування підприємства, проведено аналіз рівня ефективності діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика». З метою підвищення рівня ефективності діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика». Для підвищення ефективності діяльності підприємства включають в провадження таких заходів: підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю, розробка схеми відбору постачальників, розширення асортименту підприємства.

Ключові слова: легка промисловість, ефективність діяльності, витрати, фінансова стійкість, платоспроможність,

Abstract

«Ways to Improve the Efficiency of Light Industry Enterprises»

(the theme of final work)

Student Kateryna Rostyslavivna Sokol

Specialty 051 «Economics» *Study Programe* «Economics and Business Management»

Purpose: to develop recommendations for improving the efficiency of light industry enterprises based on the analysis of the activities of LLC "Smila Sewing Factory

Introductio: high competition in domestic and foreign markets, economic instability, rising costs of raw materials and energy resources, as well as the technological obsolescence of production facilities

Results: The work examined the essence of operational efficiency, identified factors influencing enterprise efficiency, revealed methodological approaches to assessing the efficiency of enterprise operations, and analyzed the efficiency level of LLC "Smila Sewing Factory." To enhance the efficiency level of LLC "Smila Sewing Factory," .To increase the efficiency of the enterprise, the following measures are included in the implementation: increasing the efficiency of the management of receivables, developing a scheme for selecting suppliers, expanding the range of the enterprise.

Keywords: *light industry, operational efficiency, costs, financial stability, solvency*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ	
ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ	
ПРОМИСЛОВОСТІ	
1.1 Загальна характеристика галузі легкої промисловості	9
1.2 Організаційно-управлінські фактори підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості.....	18
1.3 Методика оцінки ефективності діяльності підприємств легкої промисловості.....	26
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ	
ПРОМИСЛОВОСТІ (на прикладі ТОВ «Смілянська швейна фабрика)	
2.1 Організаційна характеристика підприємства	35
2.2 Аналіз основних показників діяльності підприємства.....	43
2.3 Аналіз структури та динаміки виробничих витрат.....	53
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ	
ПІДПРИЄМСТВА ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (ТОВ «Смілянська швейна	
фабрика).....	
3.1 Напрями підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю	59
3.2. Рекомендована схема відбору постачальників та перспективи розширення асортименту підприємства.....	66
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80

ВСТУП

Актуальність теми. Підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості зумовлена значною роллю цієї галузі в економіці України. Легка промисловість не лише забезпечує потреби населення в товарах повсякденного попиту, створює робочі місця, сприяє розвитку внутрішнього ринку та експортних можливостей. Проте сучасні виклики, такі як глобалізація, високий рівень конкуренції, стрімкий розвиток технологій, вимагають від підприємств галузі постійного вдосконалення та пошуку нових шляхів підвищення ефективності.

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується глибокими кризовими явищами та спадом виробництва на вітчизняних промислових підприємствах. В таких умовах питання дослідження рівня ефективності праці та підвищення успішності господарсько-фінансової діяльності набуває особливого значення для всіх складових економічної системи. Без точної оцінки та аналізу рівня ефективності праці, а також без визначення напрямків її зростання неможливо знайти ефективні шляхи подальшого розвитку підприємства.

Знання рівня ефективності підприємницької діяльності є важливим як для апарату управління підприємством, так і для його акціонерів, банківських установ, фінансових служб, територіальних органів управління, фіскальних органів тощо. У спробах забезпечити їх довгостроковий успіх у динамічному середовищі сучасні підприємства стикаються з проблемою пошуку адекватних методів і прийомів оцінки досягнутих результатів на основі оцінки ефективності їх функціонування. Вирішення цього завдання реалізується шляхом розробки та реалізації різноманітних стратегій – сукупності методів, які сприяють досягненню повноцінного функціонування та підвищення ефективності діяльності підприємства.

На сьогодні підприємства легкої промисловості стикаються з низкою проблем, серед яких можна виділити недостатню інноваційну активність,

неефективне управління ресурсами, низький рівень мотивації персоналу, труднощі в управлінні дебіторською заборгованістю та ін. Все це негативно позначається на їх конкурентоспроможності та стабільності на ринку. Тому розробка та впровадження ефективних шляхів підвищення активності підприємств є надзвичайно актуальною та необхідною.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню сучасних методів і підходів підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості. Основна увага приділяється таким напрямкам, як розробка нових асортиментів товарів, оптимізація системи управління дебіторською заборгованістю, впровадження системи мотивації персоналу та інноваційна діяльність. Особливу увагу приділено впровадженню факторингу як ефективного інструменту управління дебіторською заборгованістю та забезпечення фінансової стійкості підприємств.

ТОВ «Смілянська швейна фабрика» є прикладом підприємства легкої промисловості, яке працює в умовах високої конкуренції та потребує постійного удосконалення своїх виробничих процесів для забезпечення високої якості продукції та зниження витрат. Аналіз діяльності цього підприємства дозволить виявити основні проблеми та визначити шляхи підвищення ефективності його роботи.

Обґрунтованість вибору даної теми полягає в актуальності проблеми розробки шляхів та реалізації різноманітних стратегій – комплексу способів досягнення повноцінного функціонування та підвищення ефективності підприємства легкої промисловості.

Теоретико-методичні засади шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості та інші питання розглядаються у працях вітчизняних та зарубіжних науковців, таких як: Є.С.Несенюк, С.О.Іщук, К.С.Бойченко, Н.С.Краснокутська, І.М.Бойчик, Г.Б.Веретенникова, В.В.Томах, І.М.Герашенко, О.Є.Кузьмін, О.Г. Мельник, О.П.Романко, І.А.Дмитрієв, І. М. Кирчата, О.М.Шершенюк та ін.

Метою дипломної роботи: є теоретичне обґрунтування та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості на основі аналізу діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика». Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення наступних завдань:

- розглянути загальну характеристику галузі легкої промисловості;
- визначити організаційно-управлінські фактори підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості;
- дослідити методiku оцінки ефективності діяльності підприємств легкої промисловості;
- розглянути організаційну характеристику підприємства;
- проаналізувати основні показники діяльності підприємства;
- зробити аналіз структури та динаміки виробничих витрат;
- визначити напрями підвищення управління дебіторською заборгованістю;
- розглянути рекомендовану схему відбору постачальників та перспективи розширення асортименту одягу;

Об'єктом дослідження є ефективність діяльності підприємств легкої промисловості.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів оцінки та підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості.

З метою досягнення поставлених завдань у роботі були використані різні *методи* дослідження, а саме:

- аналітичні методи: для аналізу статистичних даних, звітів, літературних джерел;
- емпіричні методи: для проведення опитувань, а також для збору первинної інформації про діяльність ТОВ «Смілянська швейна фабрика»;
- статистичні методи: для обробки та аналізу числових даних щодо фінансової діяльності підприємства, динаміки показників тощо;

- спостереження: для аналізу процесів та явищ у діяльності підприємств легкої промисловості, а також для оцінки діяльності конкретного підприємства на місці;

- системний аналіз: для оцінки взаємозв'язків між різними аспектами функціонування діяльності підприємств легкої промисловості;

- схематичного та графічного зображення: для наочного відображення отриманих результатів дослідження проблеми, а також представлення статистичних матеріалів та аналітичних даних.

Результати досліджень, отримані в даній дипломній роботі, були оприлюднені на конференції:

- Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи розвитку науки, освіти, технологій та суспільства в контексті Євроінтеграції». 2 травня 2024 року у доповіді «Методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства легкої промисловості»».

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що включає 24 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки. Робота містить 7 рисунків, 22 таблиці.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1 Загальна характеристика галузі легкої промисловості

Легка промисловість - це галузь промисловості, яка виробляє товари широкого споживання, такі як одяг, взуття, текстиль для дому, косметичні засоби, аксесуари та інші товари, що не входять до категорії важкої промисловості. Вона зазвичай включає в себе підприємства, які працюють з легкими тканинами, вовною, шовком, синтетичними матеріалами та іншими схожими матеріалами для виробництва товарів широкого споживання. Легка промисловість відіграє ключову роль серед галузей непродовольчого виробництва, забезпечуючи населення різноманітними тканинами, одягом, взуттям та іншими предметами споживання. Крім того, вона виступає як важливий постачальник сировини та допоміжних матеріалів для інших галузей промисловості, таких як харчова та машинобудування. Легка промисловість має тісні зв'язки зі сільським господарством і хімічною промисловістю, що надають необхідну сировину та матеріали для її функціонування (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Роль легкої промисловості в економічному розвитку

Характеристика ролі галузі	Пояснення / деталізація
Виробництво товарів широкого вжитку	одяг, взуття, текстиль для дому, косметичні засоби, аксесуари
Непродовольче виробництво	тканини, одяг, взуття та інші предмети споживання
Постачальник сировини та допоміжних матеріалів для інших галузей промисловості	харчова промисловість та машинобудування, сільське господарство і хімічна промисловість

Складено автором

Оскільки дана галузь має соціальну спрямованість, вона є однією з необхідних складових розвитку економіки. Розвиток підприємств легкої промисловості є важливим чинником розвитку економіки країни загалом. Ця галузь є пріоритетною для національної економіки країни, оскільки вона має велику ємність внутрішнього ринку товарів легкої промисловості, має швидкий обіг капіталу, використовує сировину та напівфабрикати вітчизняного виробництва, має можливість створення багатьох робочих місць, має високий рівень доданої вартості, не чинить негативний вплив на навколишнє середовище. З цієї точки зору актуальним є питання щодо визначення напрямів розвитку підприємств саме легкої промисловості.

Галузь легкої промисловості має велике значення для економіки багатьох країн, оскільки вона забезпечує створення великої кількості робочих місць і виробляє товари, які вживаються в повсякденному житті. Крім того, вона є важливим сегментом міжнародної торгівлі, оскільки багато країн експортують і імпортують текстильні та інші товари легкої промисловості. Серед виробничих підгалузей легкої промисловості можна виділити текстильну промисловість, виробництво одягу та взуття, текстиль для дому, косметичну та парфумерну промисловість, виробництво аксесуарів та інші. Кожна з цих галузей спеціалізується на виробництві конкретних товарів для різних сегментів ринку. Легка промисловість включає в себе широкий спектр підприємств, що займаються виробництвом та обробкою товарів широкого споживання. Це одна з найбільших та найрозгалуженіших галузей промисловості, що має велике значення для економіки багатьох країн (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Ключові аспекти характеристики галузі легкої промисловості

Ключові аспекти	Характеристика
Розмаїття підгалузей	охоплює різноманітні галузі, такі як текстильна промисловість, виробництво одягу, взуття, текстиль для дому, швейні фабрики, виробництво аксесуарів, а також виробництво косметики та парфумерії.
Характер виробництва	часто характеризується великою кількістю малих та середніх підприємств. Ці підприємства можуть бути розташовані як у міських, так і у сільських районах.
Використання ресурсів	використовує різноманітні матеріали, такі як бавовна, шовк, вовна, синтетичні тканини, а також різні типи сировини для виробництва косметичних та побутових товарів.
Робоча сила	великою мірою залежить від ручної праці. Вона забезпечує значну кількість робочих місць, особливо для жінок та молоді, які часто займаються швейним виробництвом та іншими аспектами виробництва.
Міжнародний аспект	є важливою складовою міжнародної торгівлі, оскільки багато країн експортують та імпортують текстиль, одяг та інші товари цієї галузі
Виклики та перспективи	Галузь легкої промисловості також стикається з різними викликами, такими як конкуренція на світовому ринку, потреба в удосконаленні технологій виробництва, вирішення екологічних проблем та впровадження більш сталого виробництва

Складено автором

Загальною метою цієї галузі є задоволення попиту споживачів на різноманітні товари побутового вжитку та моди, а також сприяння розвитку економіки через створення робочих місць та виробництво товарів для експорту. Легка промисловість є важливою складовою економіки багатьох країн і включає в себе різноманітні галузі, спрямовані на виробництво товарів широкого споживання (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Підгалузі легкої промисловості

Підгалузь	Опис
Текстильна промисловість	виробництво тканин, трикотажних виробів, текстильних матеріалів
Виробництво одягу та взуття	виготовлення одягу, взуття та аксесуарів.
Виробництво текстилю для дому	виробництво рушників, постільної білизни, штор, декоративних текстильних виробів.
Виробництво косметики та парфумерії	створення косметичних засобів, парфумів, засобів гігієни.
Швейні фабрики	виробництво одягу та текстильних виробів на масову ринкову споживчу основу.

Складено автором

Цілі розвитку галузі легкої промисловості можна узагальнити таким чином (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Цілі розвитку галузі легкої промисловості

Ціль	Опис
Задоволення попиту споживачів	виготовлення товарів для повсякденного вжитку, які задовольняють потреби споживачів.
Створення робочих місць	надає значну кількість робочих місць, особливо для жінок та молоді, що допомагає зменшити безробіття та підтримує соціальну стабільність.
Розвиток економіки	сприяє економічному зростанню країни через збільшення експорту, створення додаткових можливостей для бізнесу та підвищення валового внутрішнього продукту
Створення різноманіття товарів	задоволення потреб споживачів у різних категоріях товарів, таких як мода, краса, комфорт та побутові товари.
Інновації та сталість	звертає увагу на впровадження новітніх технологій, а також на стале виробництво та використання екологічно чистих матеріалів.

Складено автором

Інвестиційний розвиток підприємств легкої промисловості та проведення змін у їх роботі є необхідними заходами, оскільки дана галузь виготовляє товари народного споживання, задовольняє потреби населення та забезпечує зростання добробуту в країні. Але, все ж таки, зростання рівня середнього доходу населення, висока конкурентоспроможність провідних підприємств національної легкої промисловості, історична розвиненість галузі легкої промисловості України надає значні можливості для її подальшого розвитку. Ця галузь в Україні має серйозні перспективи для розвитку, незважаючи на велику конкуренцію. Отже, лише шляхом поєднання зусиль держави, бізнесу і науки можливий подальший розвиток легкої промисловості та вирішення значних завдань.

Сьогодні легка промисловість є одним з основних стратегічних секторів національної економіки, на частку якого припадає 5% бюджетних надходжень та 2,6% товарного експорту України. Тому вона має великий потенціал для подальшого розвитку. В Україні є малі і середні підприємств легкої

промисловості, на яких зайнято близько 85 000 (90% з яких жінки) осіб і річний обсяг виробництва яких становить 22 млрд. грн. Виробництво здебільшого зосереджено на середніх підприємствах (14% від загальної кількості підприємств легкої промисловості), які реалізують майже 80% своєї продукції.

Для загальної характеристики галузі легкої промисловості маємо за необхідне навести динаміку статистичних даних по Україні за 2020 – 2022 роки. Структуру виробництва товарної продукції легкої промисловості по Україні представлено на рис. 1.1.

Сучасний стан легкої промисловості України характеризується текстильним виробництвом яке становить найбільшу частку усієї галузі (27 %), на другому місці по обсягам виробництва та реалізації виробництво одягу (26 %), далі йде виробництво інших текстильних товарів (22%), А також виробництво взуття складає 12 % від загального обсягу продукції легкої промисловості України [15].

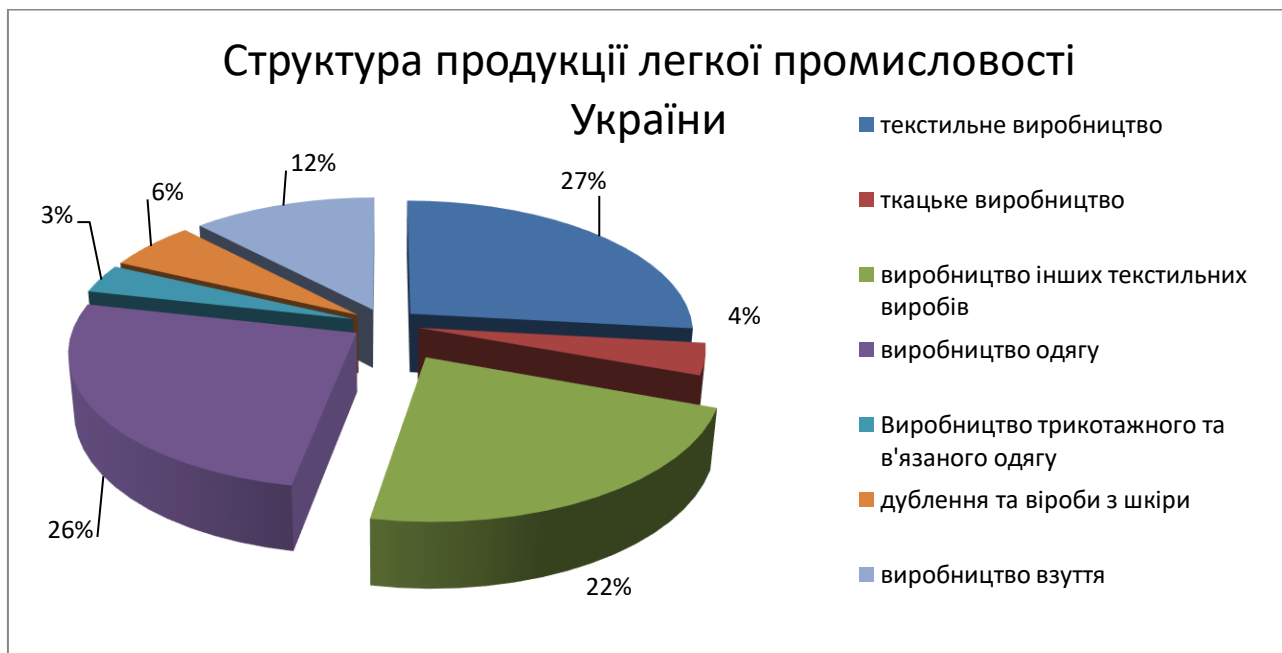

Рис. 1.1 Структура продукції легкої промисловості України

Джерело : складено автором на основі табл. 1.5

Станом на 2023 рік пандемія COVID-19 (2021 р.) та воєнний стан у країні, призвели до змін у легкій промисловості. Зокрема, текстильна промисловість

стикається з низкою проблем, зокрема з логістичними збоями, перенесенням термінів реалізації інвестиційних проектів і труднощами із закупівлею та доставкою сировини. Однак, незважаючи на це, текстильні компанії бачать можливості для розвитку завдяки збільшенню виробництва в умовах глобальної економіки та експорту своєї продукції до ЄС [21].

Дані показують, що текстиль місцевого виробництва набирає обертів в Україні, а виробники орієнтуються на зовнішні ринки. Слід сказати, що основними покупцями української текстильної продукції є країни ЄС: Італія, Польща, Німеччина та Угорщина, із загальним річним оборотом близько 4,5 млн. євро [23]. Частка експорту українського текстилю складає близько 40%. Динаміка обсягів реалізації продукції легкої промисловості показана у табл.1.5.

Таблиця 1.5

Обсяги реалізованої продукції легкої промисловості України за 2020-2022 рр., млн. грн.

Вид продукції	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Зміна 2021/2020	Зміна 2022/2021
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	23834,1	28260,9	30713,8	4426,8	2452,9
у т.ч. текстильне виробництво	9254,4	11443,2	11692,7	2188,8	249,5
у т.ч. ткацьке виробництво	683,3	830,8	1653,1	147,5	822,3
у т.ч. виробництво інших текстильних виробів	8268,3	10263,8	9767,2	1995,5	-496,6
у т.ч. виробництво одягу	9577,2	9857,9	11170,7	280,7	1312,8
- у т.ч. виробництво одягу, крім хутряного	8500,7	8643,7	9643,4	143,0	999,7
Виготовлення виробів із хутра	4,2		-	-4,2	
Виробництво трикотажного та в'язаного одягу	1072,3	944,1	1527,3	-128,2	583,2
Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	5002,5	6959,8	7850,4	1957,3	890,6
у т.ч. дублення шкур і оздоблення шкіри; виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів; вичинка та фарбування хутра	2360,5	2860,4	2568,2	499,9	-292,2
у т.ч. виробництво взуття	2642,0	4099,4	5282,2	1457,4	1182,8

Джерело : [1]

Отже, станом на 2022 рік, негативні зміни відбулися лише у виробництві інших текстильних виробів, та виробництво виробів зі шкіри зазнало зниження реалізації на 5-10%. По всій іншій продукції спостерігається збільшення обсягів (рис. 1.2).

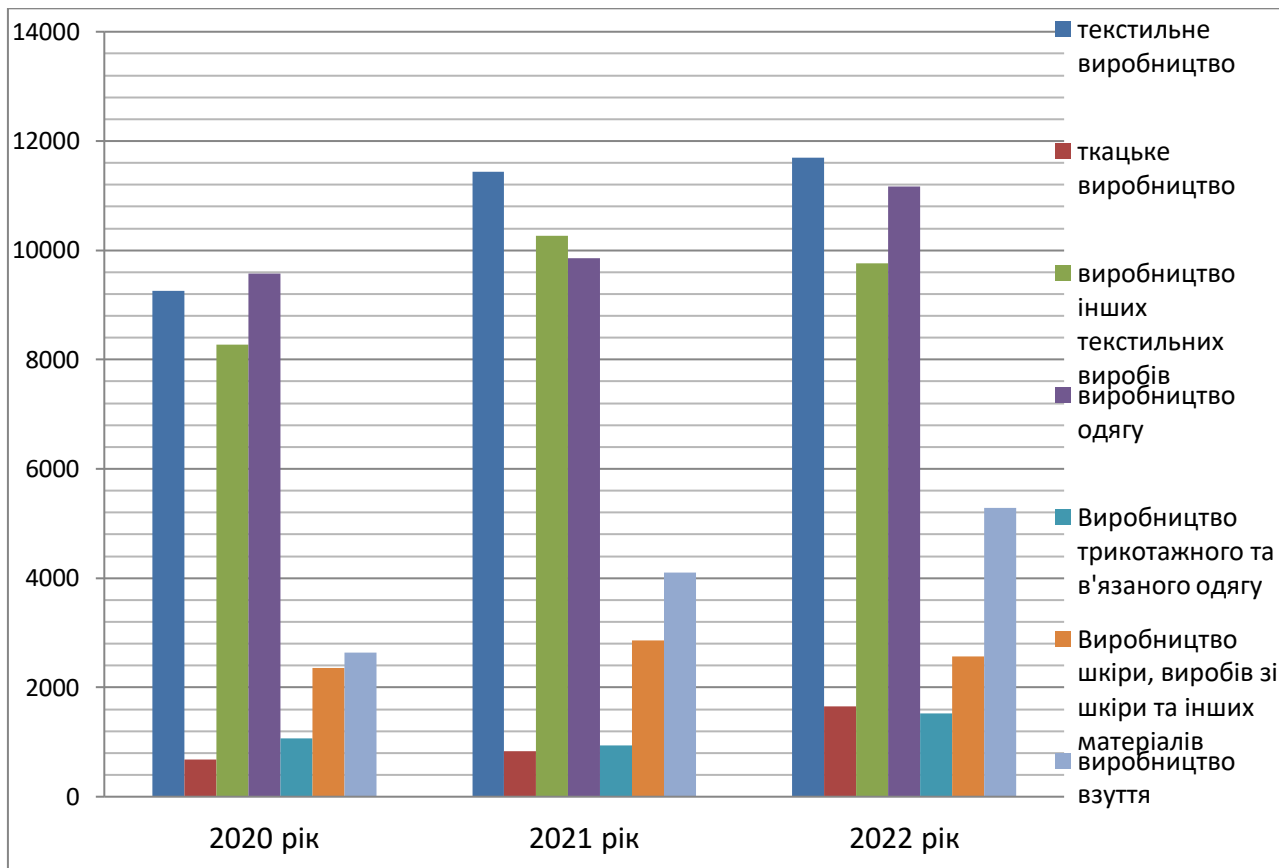

Рис. 1.2 Динаміка обсягів реалізації продукції легкої промисловості протягом 2020-2023 рр.

Джерело: табл.1.5

За останні роки показники легкої промисловості нарощуються, про що свідчить інформація Держкомстату. Україна поступово нарощує виробничі потужності та позитивно розвивається в текстильній, швейній, трикотажній, шкіряній, хутряній та інших галузях промисловості. Завдяки високій якості пошиття та доступним цінам тканини й одяг вітчизняних виробників активно завойовують популярність як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку [6].

Українські підприємства легкої промисловості об'єднуються в концерни, холдинги та кластери. Наприклад, концерн "Ярослав" (створений 1995 року) є національним лідером текстильної промисловості України; станом на 2020 рік до складу концерну "Ярослав" входить низка підприємств, які виробляють широкий асортимент продукції, включно з постільною білизною, килимами, ковдрами, матрацами, рушниками, дитячими товарами, кухонним начинням та іншими текстильними виробами [17]. У Хмельницькому виробники жіночого одягу (14 компаній) були об'єднані в Подільський кластер жіночого одягу (2019), а виробники весільних суконь - у Подільську весільну групу (2018). Тож наведемо статистику підприємств галузі табл. 1.6.

Таблиця 1.6

**Загальна кількість активних підприємств легкої промисловості
України**

Загальна кількість активних підприємств, одиниць	2021 рік	2022 рік
Підготування та прядіння текстильних волокон	30	22
Ткацьке виробництво	41	43
Оздоблення текстильних виробів	41	37
Виробництво трикотажного полотна	19	14
Виробництво готових текстильних виробів, крім одягу	348	289
Виробництво килимів і килимових виробів	13	11
Виробництво канатів, мотузок, шпагату та сіток	48	41
Виробництво нетканих текстильних матеріалів та виробів із них, крім одягу	73	72
Виробництво інших текстильних виробів технічного та промислового призначення	54	46
Виробництво інших текстильних виробів, н.в.і.у.	48	34
Виробництво одягу зі шкіри	38	22
Виробництво робочого одягу	505	426
Виробництво іншого верхнього одягу	745	616
Виробництво спіднього одягу	137	126
Виробництво іншого одягу й аксесуарів	243	201
Виготовлення виробів із хутра	21	16

Закінчення табл. 1.6

Загальна кількість активних підприємств, одиниць	2021 рік	2022рік
Виробництво панчішно-шкарпеткових виробів	62	54
Виробництво іншого трикотажного та в'язаного одягу	71	55
Дублення шкір і оздоблення шкіри; вичинка та фарбування хутра	50	43
Виробництво дорожніх виробів, сумок, лимарно-сідельних виробів зі шкіри та інших матеріалів	76	66
Виробництво взуття	259	229
Всього	4943	4485

Джерело : [1]

Отже, у 2022 році відбулось зменшення кількості діючих підприємств легкої промисловості України з приводу воєнного стану в країні та їх кількість становила 4485 одиниць, що на 10% менше ніж було у 2021 році, але ці зміни не вплинули на обсяги реалізації у 2022 році. Найбільша кількість підприємств за даними Держкомстату з виробництва одягу їх кількість майже 31%, від загальної кількості підприємств легкої промисловості України.

Слід зазначити, що сучасна легка промисловість обслуговує потреби населення у споживчому секторі, включно з одягом, взуттям, трикотажними виробами, хутряними виробами, текстилем, постільною білизною, медичними товарами, головними уборами, текстильними та шкіряними кіосками, килимами, килимовими виробами та сувенірами. Легка промисловість - одна з найбільш глобалізованих галузей у світі. У багатьох країнах вона поповнює національні бюджети та забезпечує внутрішній ринок товарами вітчизняного виробництва. Потенціал підприємств легкої промисловості дозволяє їм випускати широкий асортимент товарів, здатних задовольнити весь попит внутрішнього ринку. Галузь формує потужну виробничу силу, здатну виробляти й експортувати широкий спектр споживчих і промислових товарів

1.2 Організаційно-управлінські фактори підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості

Організаційно-управлінські фактори грають важливу роль у підвищенні ефективності діяльності підприємств легкої промисловості. Ці фактори включають в себе систему управління, організаційну культуру, ефективність комунікацій і інші аспекти, які визначають спроможність підприємства досягати своїх стратегічних цілей. Ось деякі організаційно-управлінські фактори, які сприяють підвищенню ефективності в легкій промисловості:

1) *Стратегічне управління.* Розробка чітких та адаптивних стратегій, спрямованих на досягнення конкретних цілей, є ключовим фактором. Планування розвитку, аналіз ринкових умов і конкурентного середовища допомагає підприємству адекватно реагувати на зміни.

2) *Ефективне управління ресурсами.* Розуміння та ефективне використання людських, фінансових і матеріальних ресурсів. Впровадження систем управління витратами та ресурсами для оптимізації витрат.

3) *Комунікаційна ефективність.* Забезпечення високого рівня комунікації всередині підприємства. Це включає в себе зрозумілі інструкції, ефективний обмін інформацією між відділами та прозорий обмін інформацією в межах організації.

4) *Ефективне управління виробничими процесами.* Впровадження сучасних методів управління виробництвом для оптимізації процесів та зниження витрат.

5) *Розвиток персоналу.* Інвестиції в навчання та розвиток персоналу. Навички та компетенції працівників важливі для впровадження новітніх технологій та підтримки інновацій.

6) *Гнучкість і адаптивність.* Спроможність підприємства швидко адаптуватися до змін в зовнішньому середовищі. Гнучкість виробництва в управлінні можуть забезпечити ефективну реакцію на ринкові виклики.

7) *Інноваційний підхід* сприятиме культурі інновацій та впровадженню нових технологій виробництва, що може покращити продуктивність та якість продукції.

8) *Взаємодія з клієнтами і ринком*. Активна комунікація з клієнтами, збору відгуків та аналіз ринкових тенденцій для адаптації виробництва до вимог споживачів [20, с. 242].

Розробка корпоративної культури: Створення позитивної корпоративної культури, яка підтримує співпрацю, відкритий обмін ідей та стимулює працівників до досягнення високих результатів. За належного врахування та впровадження цих факторів підприємства легкої промисловості можуть досягти підвищення ефективності та забезпечити стійке розвиток.

Зазначимо також, що у ринковій економіці основними економічними чинниками підвищення економічної ефективності виробництва є прогнозування, планування, забезпечення підприємств сировиною, зниження сировинної, капітало- і трудомісткості, стимулювання виробництва (ціни, податки, оплата праці) і підвищення якості продукції. Ці чинники дають змогу промислового сектору досягати високих кінцевих результатів. Важливу роль у підвищенні ефективності суспільного виробництва відіграють організаційні чинники. Організаційні чинники підвищують ефективність виробництва за рахунок поліпшення взаємозв'язків між окремими елементами виробничого процесу, вони є продуктом особливої людської діяльності - менеджменту. Менеджмент також сприяє реалізації соціальних чинників. Система управління повинна створювати умови, необхідні для реалізації комплексу чинників підвищення ефективності виробництва на всіх ієрархічних рівнях, включаючи розміщення кваліфікованого персоналу [19, с. 219].

Також слід зауважити, що основними елементами підвищення ефективності легкої промисловості є: скорочення простоїв устаткування за рахунок своєчасного постачання сировини, підвищення якості ремонту та обслуговування устаткування, збільшення кількості машино-змін роботи устаткування, скорочення кількості непрацюючого устаткування, впровадження

додаткового обладнання. При цьому основною проблемою для підприємств легкої промисловості є необхідність розроблення обґрунтованих стандартів і норм для кожного з елементів. Адже тільки за таких умов можна домогтися зниження витрат і оборотності оборотних коштів. Найбільш проблемним ресурсом з погляду підвищення ефективності є людські ресурси компанії. Тому керівники вищої та середньої ланки повинні розробляти індивідуальні системи мотивації та винагороди для своїх співробітників, навіть якщо їхня кількість становить лише кілька тисяч осіб. Зокрема, варто зазначити, що загальний перелік стимулів - матеріальні стимули, моральні стимули та адміністративні заходи - залишається незмінним. Згідно з проведеним аналізом, до компетенції сучасних менеджерів у цьому відношенні висувуються досить жорсткі вимоги. А саме: глобальне та системне мислення, вміння працювати в команді, здатність мотивувати та переконувати, здатність до інновацій, ініціативність, організаторські здібності, вміння ухвалювати рішення та вища освіта. Менеджмент же покликаний здійснювати постійний моніторинг, аналітичну оцінку та розробляти систему заходів для підвищення ефективності використання матеріальних і трудових ресурсів та поліпшення роботи виробничих і бізнес-одиниць та підприємства в цілому. Тому тільки детально аналізуючи кожен технологічний процес, можна підвищити ефективність використання матеріальних і трудових ресурсів [18, с. 118].

Соціальні зміни також впливають на показники ефективності на різних рівнях управління. Слід також зазначити, що досягнення певного рівня успішності підприємства нерозривно пов'язане з набуттям підприємством ознак конкурентоспроможності. Конкурентні умови ринку вимагають від підприємств постійного вдосконалення. Щоб бути конкурентоспроможними, підприємства легкої промисловості повинні володіти конкурентними перевагами:

- робити себе кращими, удосконалюючи свою діяльність і вживаючи заходів щодо підвищення ефективності;
- безпосередньо підривати конкурентів;
- змінювати ринкове середовище [20, с. 83].

Оскільки для реалізації двох останніх напрямів потрібні значні зусилля, основним засобом отримання конкурентних переваг є підвищення ефективності власної діяльності. Досягнення високих результатів у господарській діяльності підприємств можливе через виявлення та нейтралізацію негативних і стимулювання позитивних чинників, зокрема вдосконалення організаційної структури, балансування виробничого потенціалу та впровадження нових технологій [10, с. 104]. Реалізація внутрішніх і зовнішніх чинників, що підвищують ефективність підприємств, забезпечує не тільки економічні, а й соціальні вигоди (рис. 1.3).

Аналізуючи дані рис. 1.3, можна дійти висновку, що одним з основних напрямів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств є ресурсний напрям, що ґрунтується на необхідності проведення детального аналізу наявних ресурсів і використання живої робочої сили. Другий напрям - організаційний, згідно з яким необхідно вдосконалювати систему управління та шукати нові можливі шляхи підвищення ефективності процесів на підприємстві. Третій напрямок поліпшення фінансово-економічних показників підприємств - технологічний, що містить у собі впровадження у виробничі процеси сучасного устаткування і технологій, а також розв'язання організаційних і правових проблем. Оскільки організація виробничих процесів є важливою складовою ефективності підприємства, це один із резервів її підвищення. При цьому не менш важливо аналізувати всі аспекти ефективності, починаючи з рівня робочого місця окремого співробітника і закінчуючи підприємством загалом. З огляду на специфіку виробничих підприємств, особливу увагу слід приділити можливостям масового і великосерійного виробництва [5, с. 63-97].

Ще одним основним чинником підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості у сучасних умовах є інновації, тому для національної економіки залишається важливим завданням — розвиток внутрішніх процесів на інноваційній основі. Наявність інноваційної складової у виробництві підвищить конкурентоспроможність конкретної фірми і економіки

в цілому, а також обсяги виробництва та експорту. Водночас від інноваційного економічного розвитку залежить роль і місце країни у світовій економічній системі, стабільність і рівень розвитку національної економіки на цьому етапі і в майбутньому [7, с.25].

Рис. 1.3 Зовнішні та внутрішні фактори впливу на ефективність діяльності підприємств легкої промисловості

Джерело: узагальнено автором самостійно

Для ефективності інновацій у економічному розвитку, необхідно розвивати:

- багатство науки,

- розширення виробничо-технічної потужності,
- підвищення якості освітньої системи.

Україна направлена на активний розвиток економіки та враховує всі ефекти інновацій. У зв'язку з цим система управління має бути:

- рефлексивною, тобто базуватися на здатності прогнозувати наслідки реалізації прийнятих рішень і на цієї основі коригувати управлінські дії з урахуванням ситуації, що склалася;
- багатоваріантною і нелінійною;
- ситуаційною, щоб порівнювати управлінські дії зі станом і тенденціями розвитку соціально-економічного середовища на момент прийняття рішень;
- самоорганізуючою, тобто система управління повинна змінюватися, щоб відповідати вимогам оновленого суспільства.

Існують твердження з приводу пріоритетності державної ролі та галузевої науки у забезпеченні та регулюванні розвитку у інновації. Основними шляхами політики інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості на сучасному етапі мають стати (рис. 1.4).

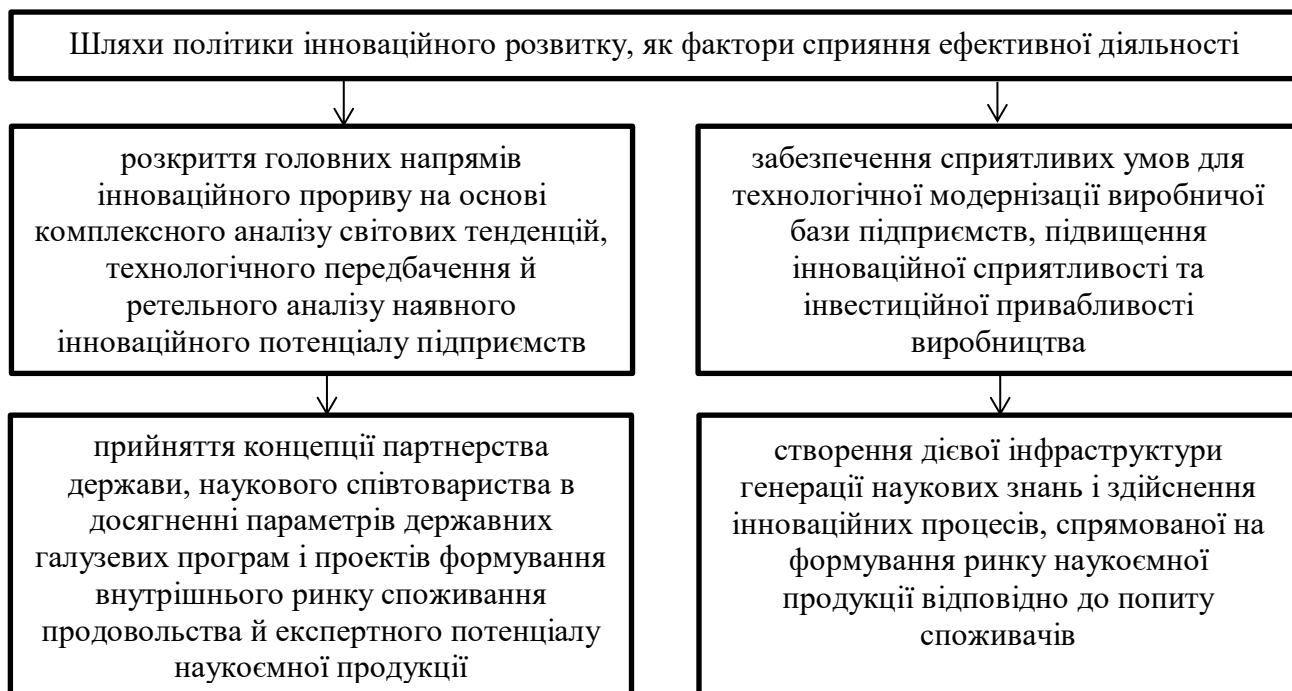

Рис. 1.4 Шляхи політики інноваційного розвитку, як фактори сприяння ефективної діяльності

Джерело: [2]

Одним із найперспективніших шляхів вирішення проблеми ефективної координації інноваційного потенціалу підприємства є синергетичний підхід до управління складними системами. Ефективне функціонування і розвиток підприємства багато в чому залежить від повноти його внутрішнього середовища. Вона забезпечується взаємною відповідністю системи внутрішніх елементів та їх раціональною взаємодією на основі принципу динамічної рівноваги. Це формує виробничо-технологічний потенціал організації та забезпечує її здатність стабільно функціонувати в рамках обраної стратегії, незважаючи на зміни в зовнішньому середовищі. Якісне вдосконалення виробничих процесів на основі нових технологічних і технічних засад вважається важливим чинником розвитку виробництва. Для цього необхідно створити відповідну систему стимулювання розвитку інновацій як необхідного чинника збільшення обсягів виробництва підприємств. Це пов'язано з тим, що такі стимули справляють певний вплив на підвищення техніко-економічного рівня виробництва і здатні пов'язати поточні та стратегічні цілі промислових підприємств.

Звісно, відомо, що виробничо-технологічний потенціал підприємства - це його здатність здійснювати стабільну виробничу діяльність у рамках обраної стратегії в умовах складного і мінливого зовнішнього середовища [12]. Від виробничо-технологічного потенціалу залежить розвиток підприємств та їхніх галузей, а також виробництва і всіх елементів економічної системи. У нашому випадку підприємства стикаються з великими труднощами у зміні цих умов. Причинами цього є інертність елементів внутрішнього середовища компанії та небажання топ-менеджменту йти на ризик. Набагато простіше здійснити поступові організаційні зміни, часткову модернізацію устаткування і технологій, зміну продукції, ніж наважитися на радикальну реструктуризацію виробництва з метою освоєння нових продуктів або впровадження нових організаційних та економічних рішень [11].

Небажання вищого керівництва брати на себе відповідальність за ризиковані інноваційні рішення та перешкоди на шляху інновацій сповільнюють

темпи і терміни змін, послаблюючи конкурентоспроможність компаній і скорочуючи їхню частку на ринку. Йдеться про їхній інноваційний потенціал. Тільки володіючи високим інноваційним потенціалом, організація може швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі, вести інноваційний пошук і здійснювати організаційні зміни. У таких умовах інновації впроваджуються рідко і тільки тоді, коли компанії починають зазнавати труднощів зі збутом своєї продукції. Інноваційна політика компанії має бути результатом глибокого вивчення ринку, постійного моніторингу поведінки конкурентів, ґрунтуватися на останніх науково-технічних досягненнях у відповідній галузі та ефективному використанні інтелектуального і творчого потенціалу співробітників. Це даватиме змогу вищому менеджменту розробляти оптимальні інноваційні стратегії, які формуватимуть стратегічні переваги підприємства у довгостроковій перспективі [13].

Для покращення інноваційного потенціалу та виробничої діяльності на підприємстві необхідне використання наступних факторів:

1) оптимальне використання знарядь праці — це дасть можливість більш повного завантаження виробничих потужностей, підвищення змінності роботи устаткування, зменшення часу його перебування у ремонті, максимального використання технічних параметрів устаткування;

2) скорочення часу виробництва, що представляє собою невикористані можливості зменшення періоду підготовки виробництва та освоєння нових видів продукції, скорочення тривалості виробничого циклу виробів, що випускаються, а також зменшення розмірів виробничих запасів та заділів;

3) покращення використання трудових ресурсів, які визначають можливості зростання продуктивності праці за рахунок більш повного завантаження робітників з урахуванням їхньої кваліфікації та передового досвіду, а також скорочення втрат на непродуктивних затрат робочого часу;

4) покращення якості продукції, що характеризують можливості подальшого покращення техніко-економічних параметрів виробів, що

випускаються, збільшення питомої ваги високоякісної продукції у загальному об'ємі виробництва, скорочення браку.

Важливим у забезпеченні якості інноваційної продукції є підтримання зворотного зв'язку з ринком і авторський нагляд за продукцією. Система зворотного зв'язку має забезпечити контроль за показниками якості інноваційного виробу протягом усього терміну його експлуатації. Тому особливу увагу на підприємстві треба приділити забезпеченню якості в період експлуатації (оскільки саме в цих умовах реалізуються проектні характеристики виробу), а також під час після продажного обслуговування інноваційної продукції, що постачається на ринок.

1.3 Методика оцінки ефективності діяльності підприємств легкої промисловості

Оцінка ефективності діяльності підприємств легкої промисловості може здійснюватися за допомогою різних методик та підходів. Ось деякі з них:

Фінансові показники: Включають показники рентабельності, прибутковості, оборотності активів та інші фінансові метрики. Аналіз фінансових звітів дозволяє оцінити фінансовий стан підприємства та його здатність до виробництва прибутку.

Продуктивність праці: Це вимірюється у виробництві одиниць продукції на одиницю робочого часу або витрат. Аналіз продуктивності праці може допомогти виявити ефективність використання робочої сили та ідентифікувати можливості для підвищення продуктивності.

Якість продукції: Оцінка якості продукції може бути здійснена за допомогою внутрішніх та зовнішніх аудитів, зворотного зв'язку від клієнтів, аналізу відхилень від стандартів якості та рівня відмінності продукції.

Використання ресурсів: Включає в себе аналіз ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Методи можуть включати аналіз витрат, управління запасами, раціоналізацію виробничих процесів тощо.

Задоволеність клієнтів: Важливим показником ефективності є задоволеність клієнтів. Анкетування, відгуки, сервіс-аналіз та інші методи дозволяють зрозуміти, наскільки продукція задовольняє потреби та очікування клієнтів.

Стратегічне управління та інновації: Оцінка ступеня впровадження стратегічного управління та інновацій в діяльність підприємства, а також ефективність впровадження нових ідей та технологій.

Порівняльний аналіз: Порівняння показників ефективності з аналогічними підприємствами у галузі може допомогти виявити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства.

Застосування цих методик дозволить підприємству легкої промисловості оцінити свою діяльність та ідентифікувати можливості для поліпшення ефективності та конкурентоспроможності.

Сучасні зміни на ринку вимагають від підприємств змінюватися разом з ними, приймати нові правила гри та адаптуватися до нових умов. Основним аспектом успішного функціонування будь-якого підприємства є його економічна стійкість, яка дозволяє адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі.

Експрес-аналіз є поширеним методом визначення економічної стійкості підприємства. Він базується на аналізі його спеціалізації, ресурсного забезпечення, фінансової та виробничої діяльності. Цей аналіз дозволяє отримати інформацію щодо рівня забезпеченості виробничими ресурсами, фінансового стану та ефективності діяльності підприємства.

Організаційна культура є важливою складовою успішного функціонування підприємства. Вона визначає систему цінностей, підходів та стандартів, які визнаються й впроваджуються в компанії. Ця культура впливає на результати праці персоналу, фінансово-господарську діяльність, конкурентні позиції на ринку, економічну стійкість та стабільність підприємства. Таким чином, розвиток ефективної організаційної культури є ключовим для досягнення успіху в умовах жорсткої конкуренції.

При визначенні підходу до оцінки ефективності підприємства слід звернути увагу на класифікацію О. Гончарука [7, с. 149]:

1) функціональні підходи: оцінюють ефективність окремих функціональних сфер діяльності підприємства, таких як логістика, інновації, маркетинг тощо;

2) факторний підхід: оцінює ефективність використання конкретних факторів виробництва, таких як праця, капітал, інвестиції та енергія;

3) процесний: оцінює ефективність окремих процесів або підрозділів підприємства, наприклад, ефективність обробки металу, ефективність автоматизації виробництва тощо;

4) комплексний: комплексна оцінка різних аспектів діяльності підприємства з використанням зведеної системи показників, наприклад, ліквідності, ділової активності, фінансової ефективності тощо.

Кожен підхід має свої переваги та недоліки. Перші три підходи є односторонніми і дають змогу оцінити ефективність лише окремих аспектів діяльності підприємства (факторів, секторів, процесів). Четвертий підхід є багатовимірним і багатокритеріальним, але, як свідчать наведені приклади, він часто є складним для інтерпретації, суперечливим і запроваджує критерії, які не придатні для використання в діяльності підприємства.

Наприклад, науковці Гречко А.В., Гречухін А.С. і Ковальчук І.В. виокремлюють два підходи до оцінки ефективності виробничої діяльності підприємств легкої промисловості це традиційний підхід і багатофакторний підхід [8].

Традиційний підхід ґрунтується на класичній моделі Дюпона (DuPont Model), що характеризує прибутковість капіталу і передбачає оцінку ефективності на основі двох груп показників (узагальнюючих показників першого рівня, що відображають ефективність усього підприємства). Під час її обґрунтування показники ефективності порівнюють із витратами всіх ресурсів. Вони порівнюються з показниками першого рівня. Останній оцінює ефективність використання окремих ресурсів підприємства [8].

Багатофакторний підхід використовується рідко, оскільки на проведення певних оцінок витрачається багато часу через складність розрахунків і використання спеціальних показників, а також не завжди вдається знайти вихідні дані для розрахунків. Через свою складність у сучасній практиці від цього методу відмовилися, а показники, які використовуються в цьому підході, не отримали загального визнання .

Для простішого і ретельнішого аналізу діяльності компанії використовують збалансовану систему показників (BSC) (рис. 1.5) - KPI, що включає різні фінансові та нефінансові показники на основі комплексного підходу.

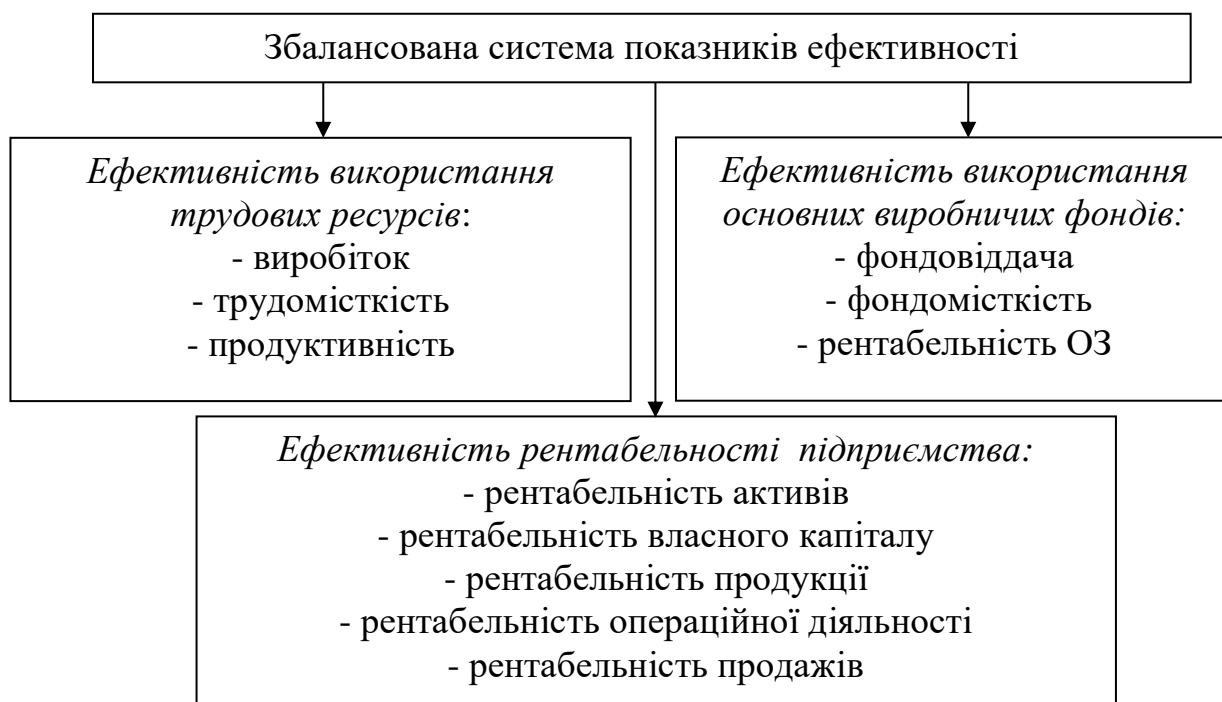

Рис. 1.5 Збалансована система показників оцінки ефективності діяльності підприємств легкої промисловості

Джерело: [22]

У цьому випадку рентабельність відходить на другий план. Це дає змогу проводити більш детальний аналіз економічної ефективності підприємств. Однак через свою складність і обмеженість ця система поступається традиційним методам оцінки ефективності діяльності підприємств.

Розглянемо докладніше традиційний підхід, заснований на показниках рентабельності. Існує дві групи показників, що використовуються для аналізу ефективності діяльності підприємств. До першого рівня показників, що використовуються для оцінки ефективності компанії, належать рентабельність активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність продукції, рентабельність операційної діяльності, рентабельність продажів і рентабельність інвестицій.

Рентабельність активів (ROA) - це показник того, скільки прибутку приносять активи компанії. ROA - це рентабельність активів, яка являє собою відношення чистого прибутку компанії до її загальних активів. ROA - це, по суті, фінансовий показник ефективного використання активів компанії, включно з боргом. Цей показник показує, що компанія може зробити з наявними у неї активами, тобто скільки доларів прибутку можна отримати з одного долара активів. Цей показник корисний при порівнянні компаній однієї галузі. ROA розраховується по такій формулі:

$$ROA = \text{чистий прибуток} / \text{сукупні активи} * 100. \quad (1.1)$$

Рентабельність продукції (Рп) показує, скільки прибутку отримало підприємство з однієї гривні, витраченої на виробництво і продаж, та розраховується як відношення прибутку від продажів до вирахування відсотків і податків (Пп) до собівартості продажів (Сп):

$$Рп = Пп / Сп * 100. \quad (1.2)$$

Рівень рентабельності операційної діяльності (РОД), що визначається як відношення прибутку від операційної діяльності до операційних витрат, характеризує прибутковість цієї діяльності. Іншими словами, це сума прибутку на кожну 1 грн. понесених витрат, показує рентабельність виробництва, робіт, послуг і реалізації товарів компанії, та розраховується за формулою (1.3):

$$P_o = \text{Под} / \text{ОВ} * 100, \quad (1.3)$$

де, Под – прибуток від операційної діяльності,

ОВ – операційні витрати [1].

Валова рентабельність продажів показує ефективність виробничої діяльності підприємства, а також ефективність політики ціноутворення, та розраховується за формулою (1.4):

$$\text{Валова рентабельність продажів (GPM)} = \text{Валовий прибуток/Виторг}. \quad (1.4)$$

Отже, при розрахунку показників рентабельності різних показників, підприємства легкої промисловості зможуть з легкістю встановити на скільки ефективні їх капіталовкладення та окупність витрат виробництва.

Даті розглянемо методику оцінки ефективності використання підприємствами легкої промисловості основних виробничих фондів. Ефективність використання основних фондів характеризується відношенням темпів зростання випуску продукції до темпів зростання основних фондів, а також показниками фінансової ефективності фондоддачі, фондоозброєності, фондомісткості та рентабельності ОЗ. Підвищення рівня використання обладнання означає вдосконалення його вікової та технологічної структури, виявлення резервів підвищення фондоддачі.

Фондовіддача є найважливішим показником ефективності використання основних фондів підприємства (компанії) і характеризує обсяг випуску (обороту) на одиницю основних фондів. Його також можна розрахувати як відношення випуску продукції (обсягу виконаних робіт) (Вп) до середньої вартості основних фондів за певний період (ОЗ) (1.5):

$$\Phi_B = \text{Вп} / \text{ОЗ}. \quad (1.5)$$

Фондоозброєння - один із показників який показує рівень науково-технічного прогресу на підприємстві. Скорочення ручної праці, механізація та автоматизація виробництва сприяють зростанню цього показника. Цей показник сильно варіюється залежно від виду робіт. При розрахунку ефективності використання основних фондів необхідно враховувати зміну показника фондоозброєності, а також зміну показників, що характеризують продуктивність праці. Зростання фондоозброєності має відставати від зростання продуктивності праці:

$$\Phi_o = OЗ / Чсп, \quad (1.6)$$

де, Чсп - середньооблікова чисельність персоналу на рік [1].

Фондомісткість є зворотною величиною фондovіддачі. Вона розраховується за рівнянням (1.7) та характеризує вартість основних фондів на одиницю продукції (або виконаних робіт). Зниження фондоємності - важливий шлях підвищення ефективності виробництва підприємств і його інтенсивності.

$$\Phi_m = 1 / \Phi_v, \text{ або } OЗ / Вп. \quad (1.7)$$

Рентабельність власного капіталу (ROE) - це відношення чистого прибутку компанії до середньої суми власного капіталу. Рентабельність власного капіталу дає загальне уявлення про ефективність використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів компанії. Відношення чистого прибутку компанії до її власного капіталу дає інвесторам інформацію про потенційну прибутковість коштів, вкладених у цінні папери та інші інвестиційні інструменти. Це означає, що якщо, наприклад, банк пропонує відкрити депозит за ставкою 10 % річних, а річна рентабельність власного капіталу компанії становить 10 %, то інвестор, який купив акції компанії, також отримає річний прибуток на свої вкладення в розмірі 10 %. Однак варто зазначити, що якщо рентабельність власного капіталу дорівнює річній відсотковій ставці банку, то вкладення в депозит надійніше, ніж

купівля акцій. Також варто зазначити, що компанії не завжди виплачують свій прибуток у вигляді дивідендів. Водночас зазвичай рентабельність власного капіталу успішних компаній завжди дещо вища за банківські процентні ставки, що стимулює як інвесторів, так і банки вкладати кошти в акції, облігації та деривативи. Рентабельність власного капіталу розраховується за формулою:

$$\text{ROE} = \text{прибуток} / \text{власний капітал} \quad (1/8)$$

або,

$$\text{ROE} = \text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал} = (\text{Чистий прибуток} / \text{Виручка}) \times (\text{Виручка} / \text{Активи}) \times (\text{Активи} / \text{Власний капітал}) = \text{Rp} * \text{Oa} * \text{Ф}, \quad (1.9)$$

де Rp - рентабельність продажів;

Oa - оборотність активів;

Ф - фінансовий важіль [1].

Методика розрахунку ефективності використання трудових ресурсів (продуктивності праці) підприємство легкої промисловості полягає у розрахунку таких показників як виробіток, та трудомісткість.

Продуктивність праці - основний показник інтенсифікації та ефективності виробництва. Її рівень і динаміка тією чи іншою мірою впливають на всі основні показники діяльності підприємств (випуск продукції, чисельність працівників, заробітна плата, зниження витрат виробництва, прибуток, рентабельність тощо). Трудомісткість (Т) та виробіток (В) розраховуються таким чином (1.10, 1.11):

$$T_m = T / O, \quad (1.10)$$

$$B = O / T, \quad (1.11)$$

де Т – витрати праці на виготовлення певного виду продукції;

О – обсяг виробленої продукції.

Продуктивність праці - це показник ефективності та результативності праці, що характеризується співвідношенням між кількістю продукції, завдань і

послуг, з одного боку, і кількістю праці, витраченої на виробництво цієї кількості, з іншого [18].

Продуктивність праці може розраховуватися на одиницю робочого часу (середньорічний виробіток на одного працівника, середньоденний виробіток або середньогодинний виробіток на одного працівника) або на одного працівника. Існує три способи вимірювання продуктивності праці: натуральний, трудовий і вартісний. Під час розрахунку продуктивності праці важливо обрати відповідну систему вимірювання, враховуючи можливість використання у виробництві продукції натурального, трудового і вартісного методів вимірювання.

Таким чином, при використанні вищенаведених методик, є можливість всебічно проаналізувати підприємства легкої промисловості на ефективність своєї діяльності. Отримані результати дадуть змогу виявити позитивні та негативні фактори впливу на загальну господарську діяльність. Та наступним кроком вже, для покращення ефективності діяльності підприємства, за отриманими результатами аналізу діяльності, керівництво підприємств вже буде розуміти на які недоліки слід звернути увагу, та якими шляхами їх покращити.

РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (на прикладі ТОВ «Смілянська швейна фабрика»)

2.1 Організаційна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Смілянська швейна фабрика» зареєстрована 08.07.2002 р.

Місцезнаходження : зареєстрована за юридичною адресою: Україна, 20700, Черкаська область, місто Сміла, вулиця Перемоги, будинок 39.

Керівником організації є Артеменко Василь Іванович.

Форма власності: приватна.

Правовий статус суб'єкта: юридична особа.

Організаційно-правова форма за КОПФГ: товариство з обмеженою відповідальністю.

Смілянська швейна фабрика - це підприємство, яке спеціалізується на виробництві швейних виробів, таких як одяг, текстильні вироби тощо. Це може включати в себе пошив одягу для різних груп споживачів, від підлітків до дорослих, включаючи різноманіття стилів та моделей.

Основним напрямком ТОВ «Смілянська швейна фабрика» є виробництво спецодягу і уніформи. Фабрика відома як надійний партнер у взаєминах із замовниками, яких приваблює якість пошиття виробів, своєчасне виконання вимог споживача і відповідальність за прийняті зобов'язання. Компанія пропонує: підбір тканин і моделей з урахуванням специфіки виконуваних робіт; адаптація спецодягу до фірмового стилю підприємства; реалізація Ваших побажань по функціональності спецодягу; можливість виготовлення по ескізах замовника; великий вибір тканин різної щільності; широка палітра кольорів; висока якість виконання; індивідуальний підхід; оптимальне співвідношення ціни і якості."

Згідно Статуту підприємства основними напрямками діяльності є виробництво та реалізація продукції а саме:

18.21.0. Виробництво робочого одягу

18.22.0. Виробництво верхнього одягу

17.40.0. Виробництво текстильних виробів, крім одягу

51.42.1. Оптова торгівля одягом

71.34.0. Оренда інших машин та устаткування.

23.12.0. Виробництво металевих деталей для столярних і теслярських виробів.

Предметом діяльності підприємства є пошиття одягу : медичного призначення, а також робочого одягу .

Ринок товарів споживання, зокрема готового одягу достатньо не наповнений товарами, який би міг задовольнити потреби споживачів , як в асортименті, так і в якості, і тому підприємство займає на ринку певну нішу, за рахунок співвідношення якості та помірних цін.

Виконавчим органом Товариства є директор, який обирається зборами учасників. Директор вирішує всі питання діяльності товариства, здійснює поточне керівництво, забезпечує діяльність та несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, контролю, аналізу на підприємстві.

Бухгалтерія здійснює облік виробництва, контроль за використанням засобів виробництва і дотриманням фінансової дисципліни, складання балансів.

Обов'язки економіста включають виконання діяльності, спрямованої на збільшення ефективності компанії, її рентабельності, якості товару, що випускається. Він також має освоювати та інші види продукції. Фахівець готує розрахункову документацію, яка використовується для того, щоб можна було скласти детальний фінансовий план компанії, аналіз витрат і доходів, бюджетні прогнози, а також обґрунтувати економічну доцільність нових проектів та інвестицій. Ця документація допомагає керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку компанії та оптимізації її діяльності. Розглянемо у

табл. 2.1 загальний огляд організаційної характеристики Смілянської швейної фабрики.

Таблиця 2.1

Загальний огляд організаційної характеристики ТОВ «Смілянської швейної фабрики»

1. Виробництво і асортимент	Смілянська швейна фабрика спеціалізується на виробництві швейних виробів, таких як одяг для чоловіків, жінок та дітей, а також текстильні вироби.
2. Виробничі потужності	Фабрика має сучасні виробничі потужності, обладнані швейними машинами, обладнанням для крою і прасування, а також спеціалізованими пристроями для виготовлення різних видів одягу.
3. Технології виробництва	Використання сучасних технологій у виробництві дозволяє фабриці створювати високоякісний одяг.
4. Якість продукції	Контроль якості здійснюється на кожному етапі виробництва, починаючи від відбору сировини до готового продукту.
5. Кадри та персонал	Персонал, який володіє необхідними навичками у швейній справі та інших виробничих процесах.
6. Маркетинг та збут	Розвиток маркетингових стратегій та збутових каналів для ефективного розповсюдження своєї продукції на ринку.
7. Соціальна відповідальність	Спрямована на покращення умов праці та життя своїх працівників.

Складено автором

Отже, найвищим органом управління в ТОВ «Смілянська швейна фабрика» входить: директор, заступник директора, головний бухгалтер. Директор веде керівництво, організовує роботу і несе відповідальність за діяльність підприємства в межах наданих йому прав (див. додаток А).

ТОВ «Смілянська швейна фабрика» спостерігається функціональний тип структури управління.

До складу основних функціональних структур організації входять технологічна, організаційно-управлінська, економічна і структури (тобто структури, що охоплюють усі аспекти діяльності організації). Перевагами функціональної структури організації підприємства є: стимулювання ділової і

професійної спеціалізації; зменшення дублювання функцій і споживання матеріальних ресурсів у функціональних сферах; поліпшення координації у функціональних сферах. До недоліків функціональної структури належать: збільшення можливості конфліктів між функціональними сферами; подовження ланцюга команд від керівника до безпосереднього виконавця.

Основні функції директора на підприємстві:

- визначає, формулює, планує, здійснює і координує всі види діяльності підприємства;
- визначає напрями розвитку підприємства у формуванні цінової, кредитно-банківської, податкової та страхової політики, соціальної та зовнішньоекономічної діяльності;
- організує роботу і ефективну взаємодію виробничих одиниць, цехів та інших структурних підрозділів підприємства, направляє їх діяльність на досягнення високих темпів розвитку і удосконалення виробництва та продукції.

Основні функції відділу кадрів:

- оформлює документи про прийом, переведення, переміщення і звільнення працівників, видає їм необхідні довідки та інші документи, пов'язані з роботою;
- заповнює, зберігає і видає трудові книжки у відповідності до діючої інструкції;
- ознайомлює працівників з правилами внутрішнього трудового розпорядку;
- забезпечує ведення обліку і звітності з особового складу, веде облік наказів директора з особового складу;
- організовує ведення табельного обліку працівників;
- оформлює відпустки і листи тимчасової непрацездатності працівників;
- оформлює і видає виписки із трудових книжок працівникам про трудовий стаж їх роботи для оформлення пенсій, надання допомог та інше.

Функції головного бухгалтера такі:

- загальне керівництво процесом бухгалтерського обліку;

- організація бухгалтерського обліку, контролю та аналізу;
- керівництво структурним підрозділом;
- підготовка прийняття управлінських рішень на керівному рівні установи чи організації.

Головному технологу виконує такі функції:

- організовує розробку і впровадження прогресивних процесів і режимів виробництва продукції, що випускається підприємством;
- виконання робіт (послуг), що забезпечують підвищення рівня технологічної підготовки і технічного переозброєння виробництва, скорочення витрат сировини, матеріалів, витрат праці, поліпшення якості продукції, робіт (послуг) і зростання продуктивності праці;
- керує складанням планів упровадження нової техніки і технології, розробкою технологічної документації, організовує контроль за забезпеченням нею цехів, ділянок і інших виробничих підрозділів підприємства.

Головний інженер виконує такі функції:

- визначає науково-технічну політику, перспективи розвитку підприємства і шляхи реалізації комплексних програм з усіх напрямів удосконалення, реструктуризації, реконструкції і технічного переозброєння виробництва, його спеціалізації та кооперування;
- забезпечує постійне підвищення рівня технічної підготовки виробництва, його ефективності, скорочення матеріальних, фінансових і трудових витрат на виробництво продукції, робіт (послуг);
- керує розробкою перспективних планів розвитку підприємства, реконструкції та модернізації, заходів щодо запобігання шкідливому впливу виробництва на навколишнє середовище, дбайливого використання природних ресурсів, створення сприятливих і безпечних умов праці і високої культури виробництва;

- організує розробку і виконання планів впровадження нової техніки і технології, організаційно-технічних заходів, науково-дослідних та експериментальних конструкторських робіт.

Основні функції відділу постачання та збуту:

- участь у підготовці прогнозів, проектів перспективних і поточних планів виробництва і реалізації продукції, у проведенні маркетингових досліджень по вивченню попиту на продукцію підприємства, перспектив розвитку ринків збуту;
- підготовка і висновок договорів на постачання продукції споживачам;
- узгодження умов постачань;
- складання планів постачань і їхнє узгодження з планами виробництва з метою забезпечення здачі готової продукції виробничими підрозділами в терміни, по номенклатурі, комплектності і якості відповідно до замовлень і укладених угод;
- виконання плану реалізації продукції;
- контроль за виконанням підрозділами підприємства замовлень, договірних зобов'язань;
- ведення листування про прибуття вантажів до контрагентів;
- постійне відстеження ринку своєї продукції, покупка зразків продукції, вироблених підприємствами-конкурентами, порівняння якості і попиту на цю продукцію з власною продукцією і при необхідності доведення якості до необхідних рівнів;
- узгодження планів постановки на виробництво нових видів продукції;
- підготовка пропозицій по зменшенню обсягів виробництва продукції з обмеженим попитом і зняття з виробництва продукції, що користується низьким попитом;
- підготовка і проведення заходів щодо формування збутової мережі.

До обов'язків діловода, як правило, входить ведення документообігу компанії:

- облік, реєстрація та розподіл вхідної та вихідної документації;

- перевірка, редагування вихідних документів, реєстрація та розподіл документів по підрозділах;
- встановлення контрольних термінів виконання документів, контроль виконання;
- підготовка документів до архівного зберігання;
- ведення електронної бази документів, складання картотек обліку проходження документальних матеріалів та створення банку даних;
- видача необхідних довідок щодо зареєстрованих документів;
- забезпечення зберігання службової документації;
- комунікації з кур'єрськими службами.

Обов'язки економіста включають:

- проведення комплексного аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства, включаючи аналіз доходів, витрат, прибутку та рентабельності;
- оцінка економічних показників роботи окремих підрозділів фабрики для виявлення потенціалу підвищення ефективності;
- розробка фінансових планів і бюджетів підприємства, визначення планових показників на коротко- та довгострокову перспективу;
- підготовка прогнозів фінансових результатів, враховуючи ринкові умови та внутрішні можливості фабрики;
- створення фінансової звітності, що включає баланси, звіти про прибутки і збитки, звіти про рух грошових коштів, що використовується для внутрішнього аналізу та подання зовнішнім користувачам (акціонерам, податковим органам тощо);
- розробка та впровадження заходів для зниження собівартості продукції без втрати її якості;
- аналіз ринкових тенденцій і попиту для впровадження нових видів продукції;
- розробка економічних моделей для оцінки доцільності виробництва нових товарів та їх впливу на загальну рентабельність фабрики.

Отже, товариство з обмеженою відповідальністю «Смілянська швейна фабрика» є підприємством з приватною формою власності, зареєстрованим у 2002 році в місті Сміла, Черкаської області. Під керівництвом Артеменка Василя Івановича фабрика спеціалізується на виробництві швейних виробів, зокрема робочого одягу та уніформи, забезпечуючи високоякісне виконання замовлень та відповідальність за свої зобов'язання.

Фабрика має сучасні виробничі потужності, оснащені новітнім обладнанням для крою, шиття та прасування, що дозволяє виготовляти різноманітні види одягу з високою якістю. Контроль якості здійснюється на кожному етапі виробництва, що гарантує відповідність продукції високим стандартам.

«Смілянська швейна фабрика» відрізняється своєю маркетинговою стратегією та ефективними збутовими каналами, що дозволяє їй успішно конкурувати на ринку. Завдяки індивідуальному підходу до клієнтів, адаптації продукції до фірмового стилю замовника та великому вибору тканин, фабрика займає значну нішу на ринку швейних виробів.

Організаційна структура фабрики є функціональною, що забезпечує ефективне управління та координацію всіх виробничих процесів. Це сприяє стимулюванню професійної спеціалізації, зменшенню дублювання функцій та покращенню координації. Водночас, така структура має свої недоліки, зокрема можливість виникнення конфліктів між функціональними сферами та подовження ланцюга команд від керівника до виконавців.

Керівництво підприємства, включаючи директора, заступника директора та головного бухгалтера, здійснює стратегічне планування, організовує ефективну роботу всіх структурних підрозділів та забезпечує високі темпи розвитку виробництва та продукції.

Таким чином, ТОВ «Смілянська швейна фабрика» є надійним і відповідальним виробником швейних виробів, що успішно поєднує високу якість продукції з конкурентоспроможними цінами, забезпечуючи задоволення потреб своїх клієнтів та стабільний розвиток на ринку.

2.2 Аналіз ефективності використання ресурсів

Основні показники діяльності підприємства можуть включати широкий спектр параметрів, що відображають його фінансовий стан, ефективність виробництва та інші аспекти діяльності. Аналіз основних показників діяльності підприємства дозволяє оцінити його фінансове становище, виявити сильні та слабкі сторони, а також знайти шляхи для підвищення ефективності та конкурентоспроможності. Регулярний моніторинг та аналіз цих показників є ключовим елементом стратегічного планування та управління підприємством.

У даному дослідженні для аналізу техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика» використано дані форм № 1 «Баланс» та № 2 «Звіт про фінансові результати» за 2020-2023 роки.

Початковим етапом аналізу буде розгляд основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика» за 2020-2023 роки, на основі фінансової звітності підприємства. Дані аналізу представимо у вигляді таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз техніко економічних показників діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика» за 2020-2023 роки

Показники	Роки				Відхилення		
	2020	2021	2022	2023	Абсолютне (+,-)		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Дохід від реалізації продукції, тис.грн	12960	17280	23152,2	25467,42	4320	5872,2	2315,2
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	6135	7803	10456,02	11501,82	1668	2653,02	1045,8
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	2136	3234	4333,5	4766,85	1098	1099,56	433,35
Валовий прибуток, тис.грн	3999	4596	6122,5	6734,75	597	2123,5	612,25
Продуктивність праці, тис.грн	120	154	160	172	34	6	12

Закінчення табл. 2.2

Показники	Роки				Відхилення		
	2020	2021	2022	2023	Абсолютне (+,-)		
					2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
Сердньомісячна заробічна плата, грн	12000	14300	16000	17200	2300	1700	1200
Чистий прибуток, тис.грн	3024	4620	6190,8	6809,88	1596	1570,8	619,08
Вартість основних засобів, тис.грн	1557	1701	2279,3	2507,23	144	578,3	227,93
Фонд оплати праці, тис.грн	1296	1601	2145,3	2359,83	305	544,34	214,53
Чисельність працюючих, чол	108	112	112	112	4	0	0

Розраховано автором

Проаналізувавши техніко економічні показники можна зробити такі висновки. За період з 2020 по 2023 роки дохід від реалізації продукції збільшився з 12,960 тис. грн до 25,467.42 тис. грн, що свідчить про стабільне зростання підприємства. Найбільший приріст був у 2022 році порівняно з 2021 роком, де дохід збільшився на 5,872.2 тис. грн (33.9%). Зростання доходу вказує на підвищення попиту на продукцію підприємства, ефективні маркетингові стратегії та можливе розширення ринків збуту. Чистий дохід від реалізації зріс з 6135 тис. грн у 2020 році до 11501.82 тис. грн у 2023 році. Це зростання відображає покращення фінансової ефективності підприємства. Приріст чистого доходу був найвищим у 2022 році (на 2653.02 тис. грн, що становить 34%). Така динаміка свідчить про зростання рентабельності та оптимізацію витрат. Собівартість реалізованої продукції збільшилася з 2136 тис. грн у 2020 році до 4766.85 тис. грн у 2023 році. Абсолютний приріст у 2021/2020 склав 1098 тис. грн (51.4%), у 2022/2021 — 1099.56 тис. грн (33.9%), у 2023/2022 — 433.35 тис. грн (9.99%). Хоча збільшення собівартості може бути пов'язане з інфляційними процесами та зростанням цін на сировину, підприємство успішно утримує темпи зростання прибутку. Валовий прибуток зріс з 3999 тис. грн у 2020 році до 6734.75 тис. грн у 2023 році. Найбільше зростання валового прибутку спостерігалось у

2022 році (на 2123.5 тис. грн, що становить 33.2%). Це вказує на ефективність управління виробничими витратами та підвищення рентабельності продукції. Чистий прибуток збільшився з 3024 тис. грн у 2020 році до 6809.88 тис. грн у 2023 році. Найбільше зростання було у 2021/2020 — 1596 тис. грн (52.8%). Це свідчить про високий рівень фінансового управління та прибутковості підприємства, а також про успішне впровадження стратегій, спрямованих на максимізацію прибутку. Вартість основних засобів збільшилася з 1557 тис. грн у 2020 році до 2507.23 тис. грн у 2023 році. Найбільше зростання було у 2022 році (на 578.3 тис. грн, що становить 33.9%). Зростання вартості основних засобів свідчить про оновлення та розширення виробничих потужностей, що може сприяти підвищенню продуктивності та якості продукції. Фонд оплати праці зріс з 1296 тис. грн у 2020 році до 2359.83 тис. грн у 2023 році. Найбільший приріст фонду оплати праці був у 2022 році (на 544.34 тис. грн, що становить 33.9%). Збільшення фонду оплати праці може свідчити про підвищення заробітної плати працівників, що є позитивним сигналом для мотивації та утримання кваліфікованих кадрів. Чисельність працівників залишалася стабільною протягом 2021-2023 років на рівні 112 осіб, з незначним збільшенням у 2021 році (на 4 особи, що становить 3.7%). Це може свідчити про оптимізацію виробничих процесів та підвищення продуктивності праці. Продуктивність праці зросла з 120 тис. грн на одного працівника у 2020 році до 172 тис. грн у 2023 році. Найбільший приріст продуктивності був у 2021 році (на 34 тис. грн, що становить 28.3%). Це вказує на ефективне використання трудових ресурсів та підвищення кваліфікації працівників. Середньомісячна заробітна плата збільшилася з 12000 грн у 2020 році до 17200 грн у 2023 році. Найбільший приріст був у 2021 році (на 2300 грн, що становить 19.2%). Зростання заробітної плати відображає підвищення добробуту працівників та може сприяти зниженню плинності кадрів. Аналіз показує, що підприємство демонструє стабільне зростання за більшістю фінансових показників. Збільшення доходу від реалізації продукції, чистого доходу та прибутку свідчить про ефективне управління і стратегію зростання. Підприємство інвестує в основні засоби, що сприяє покращенню продуктивності

та якості продукції. Високі показники продуктивності праці та заробітної плати відображають успішну кадрову політику. В цілому, підприємство знаходиться в доброму фінансовому стані і має потенціал для подальшого зростання та розвитку.

Таблиця 2.3

**Оцінка технічного стану основних фондів підприємств на прикладі ТОВ
«Смілянська швейна фабрика» за 2020-2023 роки.**

№	Показники	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення		
						2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
1	Основні засоби, тис грн	1755,9	2036,9	2729,4	3002,34	281	692,5	272,9
2	Коефіцієнт оновлення		1,16	1,34	0,1	0,16	0,18	-1,24
3	Коефіцієнт вибуття		0,16	0,34	1,1	0,16	0,18	0,76
4	Коефіцієнт приросту вартості		1,16	1,34	0,1	0,16	0,16	-1,24

Розраховано автором

Компанія значно інвестує в оновлення своїх основних засобів, що може свідчити про стратегічне планування щодо розвитку. Однак, важливо враховувати збільшення коефіцієнта вибуття, оскільки це може вказувати на необхідність удосконалення стратегій управління активами та підтримки існуючих основних засобів. Дані в таблиці представляють зміни в основних засобах компанії протягом трьох років (2020-2023) та відображають коефіцієнти оновлення, вибуття та приросту вартості. Давайте розглянемо основні висновки на основі цих даних. Вартість основних засобів на підприємстві зросла з 1755,9 тис. грн у 2020 році до 3002,34 тис. грн у 2023 році. Таке зростання свідчить про активну інвестиційну політику підприємства, спрямовану на оновлення та розширення виробничих потужностей. Коефіцієнт оновлення у 2023 році значно знизився порівняно з попередніми роками, що може свідчити про зменшення обсягу введення нових основних засобів або завершення основних інвестиційних проектів. Значне зростання коефіцієнта вибуття у 2023 році до 1,1 свідчить про

значні обсяги вибуття основних засобів. Це може бути пов'язано зі списанням застарілих або зношених активів, що також може бути частиною стратегії оновлення виробничих потужностей. Аналіз основних засобів підприємства за період 2020-2023 років демонструє значні інвестиції у виробничі потужності, що відображається в істотному зростанні вартості основних засобів. Проте, у 2023 році спостерігається значне зниження коефіцієнта оновлення та приросту вартості, що може вказувати на завершення основних інвестиційних етапів та можливий перехід до стабілізації виробничого процесу. Значне збільшення коефіцієнта вибуття у 2023 році може свідчити про активну політику підприємства щодо списання застарілих або непридатних активів. Це, в свою чергу, може бути позитивним фактором, оскільки дозволяє підприємству зосередитися на використанні нових, більш ефективних основних засобів. В цілому, підприємство показує хороші результати щодо управління своїми основними засобами, однак у майбутньому необхідно приділити увагу підтриманню балансу між оновленням і вибуттям основних засобів для забезпечення безперервного розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Дослідження оцінки ефективності використання основних фондів ТОВ «Смілянська швейна фабрика» 2020-2023 років наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

**Дослідження оцінки ефективності використання основних фондів
ТОВ «Смілянська швейна фабрика» 2020-2023 років**

№ з/п	Показники	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відх. (+/-)		
						2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
1	Дохід від реалізації продукції, тис. грн	12960	17280	23152,2	25467,42	4320	5872	2315,2
2	Середньорічна вартість основних засобів, тис грн	1557	1701	2279,3	2507,2	144	578,3	227,9

Продовження табл. 2.4

	Показники	20 20	20 21	20 22	20 23	Абсолютне відх. (+/-)
--	-----------	-------	-------	-------	-------	-----------------------

№ з/п						2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
3	Середньоспискова чисельність працівників, осіб	108	112	112	112	4	0	0
4	Фондовіддача, грн	8,3	10,2	10,2	10,2	1,9	0	0
5	Фондомісткість, грн	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0	0
6	Фондоозброєність, тис грн	14,4	15,2	20,2	22,4	0,8	5	2,2

Розраховано автором

Дохід від реалізації продукції демонструє стабільний ріст протягом чотирьох років. Найбільше зростання відбулося у 2022 році, де показник зріс на 5872,2 тис. грн порівняно з 2021 роком. Хоча зростання в 2023 році трохи сповільнилося, темпи залишаються позитивними. Показник середньорічної вартості основних засобів також збільшується, що свідчить про постійні інвестиції підприємства у свої виробничі потужності. Зростання у 2022 році було найбільшим за чотирирічний період. Кількість працівників збільшилась у 2021 році і залишалася стабільною протягом наступних двох років, що може вказувати на оптимальне число персоналу для поточних виробничих потреб. Фондовіддача зросла у 2021 році, але залишалася стабільною в наступні роки. Це вказує на те, що підприємство ефективно використовує свої основні засоби для досягнення стабільного доходу. Фондомісткість залишалася стабільною протягом усього періоду, що свідчить про незмінну ефективність використання основних засобів стосовно доходу. Фондоозброєність зросла протягом аналізованого періоду, що вказує на підвищення вартості основних засобів, які припадають на одного працівника. Найбільше зростання відбулося у 2022 році, що може бути пов'язано з активними інвестиціями у модернізацію виробництва. Проте зростання чисельності обмежене, що може свідчити про прагнення до оптимізації витрат та підвищення виробничої ефективності. Фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність: стабільність показників фондовіддачі, фондомісткості та фондоозброєності свідчить про те, що підприємство добре управляє своїми ресурсами та використовує їх ефективно для досягнення бізнес-цілей. Отже, базуючись на поданій таблиці, можна сказати, що підприємство демонструє позитивну динаміку в фінансових показниках, інвестує у розвиток виробництва

та ефективно управляє своїми ресурсами. Проте для більш глибокого розуміння ситуації необхідний додатковий аналіз, включаючи вивчення конкурентного середовища, ринкових тенденцій та стратегічних цілей підприємства.

Узагальнивши Підприємство демонструє стабільний ріст доходів від реалізації продукції, що є позитивним показником фінансової стійкості та успішності на ринку. Постійне зростання середньорічної вартості основних засобів вказує на активні інвестиції у виробничі потужності, що дозволяє підтримувати та підвищувати продуктивність. Стабільна чисельність працівників протягом останніх трьох років може свідчити про оптимальне використання трудових ресурсів. Незмінні показники фондівіддачі та фондомісткості вказують на стабільну ефективність використання основних засобів підприємством. Зростання фондоозброєності свідчить про збільшення капіталовкладень на одного працівника, що може сприяти підвищенню продуктивності та якості продукції.

Дані аналізу представимо у вигляді табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Оцінка ефективності використання оборотних активів ТОВ «Смілянська швейна фабрика» за 2020-2023 роки

№	Показники	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відх.		
						2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022
1	Дохід від реалізації продукції, тис.грн	12960	17280	23152,2	25467,42	4320	5872,2	2315,2
2	Оборотні активи, тис.грн	2210,1	2563,7	3435,4	3778,9	353,6	871,7	343,5
3	Коефіцієнт оборотності	5,9	6,7	6,7	6,7	0,8	0	0
4	Коефіцієнт завантаження	0,2	0,1	0,1	0,2	-0,1	0	0,1
5	Тривалість обороту, днів	21	23	30	54,2	2	7	24,2

Розраховано автором

За період з 2020 по 2023 рік дохід від реалізації продукції стабільно зростав: 2021 рік: 17280 тис. грн (+4320 тис. грн або +33,3%), 2022 рік: 23152,2

тис. грн (+5872,2 тис. грн або +33,9%), 2023 рік: 25467,42 тис. грн (+2315,2 тис. грн або +9,99%). Оборотні активи також демонструють постійне збільшення, це зростання свідчить про збільшення ресурсів, необхідних для забезпечення господарської діяльності, що відповідає зростанню обсягів реалізації. Стабільний коефіцієнт оборотності вказує на ефективне використання оборотних активів для генерування доходу. Збільшення коефіцієнта завантаження у 2023 році свідчить про те, що підприємству знадобилося більше оборотних активів для досягнення відповідного рівня доходу. Зростання тривалості обороту свідчить про те, що підприємству потрібно більше часу для завершення одного циклу обороту оборотних активів. Це може вказувати на погіршення ефективності управління оборотними активами або на зміни у ринкових умовах, які впливають на швидкість обігу товарів та послуг. Підприємство демонструє стабільне зростання доходів і оборотних активів, що свідчить про позитивну динаміку діяльності. Однак, значне збільшення тривалості обороту оборотних активів у 2023 році вимагає детального аналізу та можливого коригування стратегії управління оборотними активами для підвищення ефективності їх використання.

Зростання доходу свідчить про позитивну динаміку в діяльності підприємства, хоча темп зростання у 2023 році дещо сповільнився.

З урахуванням раніше проведених досліджень, проблематика на ТОВ "Смілянська швейна фабрика" може включати наступні аспекти:

Недостатня ефективність виробничих процесів: Можливість нестабільності у виробництві, затримки через непередбачувані обставини або недоліки у плануванні виробництва можуть призводити до неефективного використання ресурсів та збільшення витрат.

Проблеми з контролем якості: Неприйнятна якість продукції може бути результатом нестабільних технологічних процесів або недостатнього контролю якості на різних етапах виробництва.

Недоліки у виробничій потужності: Проблеми з надмірною або недостатньою потужністю виробництва можуть впливати на рівень продуктивності, призводячи до недосягнення оптимальних результатів.

Витрати на виробництво та оптимізація витрат: Високі витрати на виробництво можуть бути наслідком неефективного використання ресурсів, недоліків у управлінні запасами або неправильного розподілу витрат.

Управління відходами та екологічні питання: Неправильне управління відходами може мати негативний вплив на довкілля та призводити до порушень екологічних стандартів.

Управління персоналом та організаційна культура: Проблеми з управлінням персоналом, недостатня мотивація працівників або недостатня комунікація можуть впливати на робочий процес та загальний ефективний розвиток підприємства.

Розв'язання цих проблем може вимагати впровадження стратегічних ініціатив, таких як вдосконалення виробничих процесів, підвищення якості продукції, оптимізація витрат та управління відходами. Також важливо забезпечити підтримку інновацій та постійне вдосконалення організаційної культури для досягнення стійкого успіху підприємства.

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Смілянська швейна фабрика» за 2020-2023 роки наведений у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Смілянська швейна фабрика» за 2020-2023 роки

№ з/п	Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
						2021/2020	2022/2021	2023/2022
1	Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності,%	6,8	8,2	9,5	10,1	1,4	1,3	0,6

Продовження табл. 2.6.

№ з/п	Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення		
						2021/2020	2022/2021	2023/2022
2	Рентабельність власного капіталу, %	4,4	4,3	4,3	4,5	-0,1	0	0,2
3	Рентабельність продукції, %	3,2	3,7	4,3	4,2	0,5	0,6	-0,1
4	Рентабельність операційної діяльності, %	2,1	2,2	2,2	2,2	0,1	0	0
5	Рентабельність продажів, %	5,1	6,7	5,2	5,5	1,6	-1,5	0,3
6	Період окупності капіталу, дні	308	270	232	254	-38	-38	22
7	Період окупності власного капіталу, дні	290	252	232	271	-38	-20	39

Розраховано автором

Аналіз фінансових показників Смілянської швейної фабрики за 2020-2023 роки дозволяє зробити наступні висновки:

Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності стабільно зростає. У 2020 році цей показник становив 6,8%, у 2021 році піднявся до 8,2%, у 2022 році – до 9,5%, а у 2023 році – до 10,1%. Це свідчить про ефективне використання активів підприємства для отримання прибутку. Рентабельність власного капіталу коливається в межах 4,3-4,5%. У 2020 році показник складав 4,4%, знизився до 4,3% у 2021 і 2022 роках, а в 2023 році піднявся до 4,5%. Незначні зміни показника вказують на відносну стабільність у використанні власного капіталу для генерації прибутку. Рентабельність продукції демонструє позитивну динаміку з 3,2% у 2020 році до 4,2% у 2023 році. Протягом аналізованого періоду спостерігається збільшення рентабельності продукції, хоча у 2023 році показник дещо знизився на 0,1% порівняно з 2022 роком. Рентабельність операційної діяльності стабільна на рівні 2,2% з 2021 по 2023 роки, з незначним збільшенням з 2,1% у 2020 році. Це свідчить про постійну ефективність операційної діяльності підприємства. Рентабельність продажів

змінювалася протягом періоду. У 2020 році показник складав 5,1%, збільшився до 6,7% у 2021 році, проте знизився до 5,2% у 2022 році і знову піднявся до 5,5% у 2023 році. Відхилення свідчать про нестабільність у здатності компанії генерувати прибуток з продажів. Період окупності капіталу скоротився з 308 днів у 2020 році до 232 днів у 2022 році, проте зріс до 254 днів у 2023 році. Зменшення періоду окупності свідчить про швидше повернення інвестицій у перші роки, але зростання в 2023 році може бути сигналом до збільшення капітальних витрат або інших факторів, що вплинули на цей показник. Період окупності власного капіталу також показує тенденцію до зменшення з 290 днів у 2020 році до 232 днів у 2022 році, але піднявся до 271 дня у 2023 році. Це відображає загальні тенденції, аналогічні до періоду окупності капіталу, з певним зростанням у 2023 році. В цілому, фінансові показники Смілянської швейної фабрики демонструють позитивну динаміку, особливо у рентабельності активів і продукції, що свідчить про ефективне управління ресурсами підприємства. Проте, деякі показники, як рентабельність продажів і період окупності капіталу, вимагають додаткової уваги для забезпечення стабільного росту та ефективності підприємства у майбутньому.

2.3 Аналіз структури та динаміки виробничих витрат

Матеріальні витрати є суттєвою частиною загальних витрат Смілянської швейної фабрики, які значно впливають на собівартість виробництва продукції. Рациональне управління матеріальними витратами, оптимізація закупівельної діяльності, ефективне використання ресурсів та постійний контроль якості є ключовими факторами, що дозволяють підприємству залишатися конкурентоспроможним на ринку та забезпечувати високу рентабельність своєї діяльності.

Розглянемо матеріальні витрати на одинцю продукції підприємства ТОВ «Смілянська швейна фабрика» у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Матеріальні витрати на виробництво на одну курточку на рік

Матеріал	Витрати на одиницю продукції, од., м тис. грн.	Кількість продукції, од.	Витрати на рік, од., м, грн.
Тканина плащова гладкопофарбована	2,5	10000	25000
Тканина підкладкова поліефірна	2,5	10000	25000
Флісове полотно	2,5	10000	25000
Матеріал прокладковий з регулярним клейовим цятковим покриттям (флізелін)	2	10000	20000
Флісове полотно з антипілінговою обробкою	2,5	10000	25000
Утеплювач нетканий «холософт»	2,5	10000	25000
Застібка-блискавка роз'ємна з двома бігунками	1	10000	10000
Застібка-блискавка роз'ємна з одним бігунком	1	10000	10000
Застібка-блискавка роз'ємна з одним перекидним бігунком	1	10000	10000
Застібка-блискавка нероз'ємна з двома бігунками	4	10000	40000
Застібка-блискавка нероз'ємна з одним бігунком	1	10000	10000
Текстильна тасьма (ременева)	1,5	10000	15000
Текстильна тасьма (репсова)	1,5	10000	15000
Стрічка еластична	3	10000	30000
Шнур еластичний	3	10000	30000
Застібка текстильна	1	10000	10000
Кнопка металева з пластмасовим посилювачем	3	10000	30000
Фіксатор пластмасовий	4	10000	40000
Обмежувач пластмасовий	4	10000	40000
Блочки металеві з пластмасовими посилювачами	4	10000	40000
Нитки швейні поліефірні	100	10000	1000000
Нитки швейні армовані	100	10000	1000000

Створено автором

Аналіз матеріальних витрат на виробництво продукції Смілянської швейної фабрики показує, що загальні витрати на рік є значними і включають різні види матеріалів, необхідних для виробництва. У таблиці наведено витрати на одиницю продукції, кількість продукції, яку планується виготовити за рік, і відповідні річні витрати на кожен вид матеріалу. Найбільші річні витрати

припадають на: швейні нитки (поліефірні та армовані) – по 1,000,000 од. кожного виду на рік. Це зумовлено високою витратою ниток на одиницю продукції (100 од.). Блискавки нероз'ємні з двома бігунками – 40,000 од. на рік. Пластмасові фіксатори, обмежувачі та металеві блочки з пластмасовими посилювачами – по 40,000 од. кожного виду на рік. Ці матеріали є важливими складовими у виробництві швейних виробів і значною мірою впливають на загальну собівартість продукції. Витрати на різні види тканин, такі як плащова гладко пофарбована, підкладкова поліефірна та флісове полотно, складають по 25,000 од. кожного виду на рік. Це вказує на значний обсяг використання тканин, що обумовлюється великою кількістю виготовленої продукції (10,000 одиниць). Смілянська швейна фабрика витрачає значні кошти на матеріали для забезпечення виробничого процесу. Найбільші витрати пов'язані з швейними нитками, різними видами блискавок, тканинами та допоміжними матеріалами, що підкреслює важливість оптимізації процесу закупівлі та використання матеріалів для зниження собівартості продукції. Ефективне управління матеріальними витратами є ключовим фактором для підвищення рентабельності та конкурентоспроможності підприємства.

В таблиці 2.8 розглянемо загальні витрати на матеріали для виробництва.

Таблиця 2.8

Матеріальні витрати на виробництво партії курчочок

Матеріал	Вартість, грн.	Витрати на рік, од., м	Витрати, тис. грн.
Тканина плащова гладкопофарбована	68,85	25000	1721,25
Тканина підкладкова поліефірна	100,89	25000	2522,25
Флісове полотно	64,89	25000	1622,25
Матеріал прокладковий з регулярним клейовим цятковим покриттям (флізелін)	32	20000	640,00
Флісове полотно з антипілінговою обробкою	105,3	25000	2632,50
Утеплювач нетканый «холософт»	108,64	25000	2716,00
Застібка-блискавка роз'ємна з двома бігунками	91,2	10000	912,00
Застібка-блискавка роз'ємна з одним бігунком	21,1	10000	211,00
Застібка-блискавка роз'ємна з одним перекидним бігунком	44,1	10000	441,00
Застібка-блискавка нероз'ємна з двома бігунками	11	40000	440,00

Продовження табл. 2.8

Матеріал	Вартість, грн.	Витрати на рік, од., м	Витрати, тис. грн.
Застібка-блискавка нероз'ємна з одним бігунком	31,98	10000	319,80
Текстильна тасьма (ременева)	1	15000	15,00
Текстильна тасьма (репсова)	0,9	15000	13,50
Стрічка еластична	8,28	30000	248,40
Шнур еластичний	45,2	30000	1356,00
Застібка текстильна	6,08	10000	60,80
Кнопка металева з пластмасовим посилювачем	6,4	30000	192,00
Фіксатор пластмасовий	4	40000	160,00
Обмежувач пластмасовий	0,98	40000	39,20
Блочки металеві з пластмасовими посилювачами	0,6	40000	24,00
Нитки швейні поліефірні	0,02	1000000	20,00
Нитки швейні армовані	0,03	1000000	30,00
Всього	-	-	16336,95

Розроблено автором

Таким чином, витрати на матеріали становлять 16337 тис. грн. Собівартість 1 куртки становить $16337000 / 10000 = 1634$ грн.

Вартість реалізації продукції сформована з урахуванням 70% рентабельності, тобто ціна реалізації $1634 * 1,7 = 2778$ грн. З урахуванням ПДВ – $2778 * 1,2 = 3334$ грн.

Аналіз витрат на матеріали для виробництва продукції Смілянської швейної фабрики показує, що загальні витрати на матеріали становлять 16,336,95 тис. грн. на рік. Таблиця містить детальні дані про витрати на одиницю матеріалу, річні витрати в одиницях та їхню вартість у тисячах гривень. Розглянемо основні висновки, виходячи з представлених даних. Смілянська швейна фабрика витрачає значну суму на матеріали для виробництва своєї продукції, причому основні витрати припадають на тканини та утеплювачі. Ефективне управління цими витратами є критично важливим для підтримання рентабельності та конкурентоспроможності підприємства. Витрати на фурнітуру та допоміжні матеріали також значні, що підкреслює необхідність оптимізації процесу закупівлі та використання цих матеріалів. Загальні витрати на матеріали

становлять 16,336,95 тис. грн., що вимагає ретельного контролю та управління для забезпечення стабільного фінансового стану фабрики.

Отже, з проаналізованих періодів можна зробити аналіз динаміки витрат на матеріали «Смілянської швейної фабрики»

Аналіз матеріальних витрат «Смілянської швейної фабрики» демонструє значну частку загальних витрат підприємства, які суттєво впливають на собівартість продукції. Раціональне управління матеріальними витратами, ефективне використання ресурсів та постійний контроль якості є ключовими факторами, що дозволяють підприємству залишатися конкурентоспроможним та забезпечувати високу рентабельність.

В таблицях 2.7 і 2.8 наведені дані про витрати на одиницю продукції, кількість виготовленої продукції за рік та річні витрати на кожен вид матеріалу.

1. Найбільші витрати на рік:

- Швейні нитки (поліефірні та армовані): по 1,000,000 од. кожного виду на рік, що зумовлено високою витратою ниток на одиницю продукції (100 од.);
- Блискавки нероз'ємні з двома бігунками: 40,000 од. на рік;
- Пластмасові фіксатори, обмежувачі та металеві блочки з пластмасовими посилювачами: по 40,000 од. кожного виду на рік.

2. Витрати на тканини:

- Тканина плащова гладкопофарбована, підкладкова поліефірна та флісове полотно: по 25,000 од. кожного виду на рік.

3. Загальні витрати на рік:

- Витрати на матеріали: 16,336.95 тис. грн.;
- Собівартість 1 куртки: 1634 грн.;
- Вартість реалізації продукції (з урахуванням 70% рентабельності): 2778 грн.;
- Вартість реалізації продукції з ПДВ: 3334 грн.

Також, ми можемо зробити висновок що основні витрати припадають на швейні нитки, тканини та утеплювачі. Це вказує на необхідність оптимізації витрат на ці матеріали. Значні витрати на блискавки та іншу фурнітуру

підкреслюють важливість раціонального використання цих матеріалів для зниження загальних витрат. Загальні витрати на основні матеріали (тканини, фурнітура, нитки) становлять 15,837.75 тис. грн. (97% від загальних матеріальних витрат). Інші витрати на матеріали становлять 499.20 тис. грн. (3% від загальних матеріальних витрат).

Отже, можна зробити висновок що значна частина матеріальних витрат припадає на тканини та фурнітуру, що вимагає ретельного управління для зниження витрат без зниження якості продукції. Важливим є пошук більш вигідних постачальників та укладення довгострокових контрактів на постачання матеріалів для зниження витрат. Необхідний постійний контроль якості матеріалів, щоб уникнути витрат на заміну неякісної сировини та продукції.

РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (ТОВ «Смілянська швейна фабрика»)

3.1 Напрями підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю

Для покращення управління дебіторською заборгованістю використати страхування за допомогою факторингу. У здійсненні факторингової угоди беруть участь три сторони:

- фактор - посередник, в якості якого може виступати комерційний банк або спеціалізована факторингова компанія;
- постачальник;
- покупець.

Фінансові відносини в рамках факторингу закріплюються договором факторингу, в якому визначається конкретний вид фінансування, що відображає інтереси сторін в рамках чинного законодавства.

Кошти, що направляються на створення резерву сумнівних боргів, є позареалізаційними витратами, тобто зменшують розмір податку з прибутку. Якщо резерв не було використано протягом наступного за його створенням року, то він приєднується до оподаткованого прибутку.

Резерви по сумнівних боргах можуть створюватися не обов'язково в кінці року, але повинні бути дотримані наступні умови:

- проведення інвентаризації дебіторської заборгованості;
- виявлення в ході інвентаризації сумнівних боргів;
- періодичність інвентаризації дебіторської заборгованості та порядок створення резерву по сумнівних боргах повинні бути затверджені в обліковій політиці організації.

Сформований резерв використовується в наступному звітному році при списанні дебіторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності,

або якщо ця заборгованість визнається нереальною для стягнення до закінчення терміну позовної давності.

Заборгованість списується окремо по кожному зобов'язанню за умови:

- проведення інвентаризації дебіторської заборгованості;
- складання письмового обґрунтування необхідності списання заборгованості;
- формування наказу (розпорядження) керівника організації про списання заборгованості.

Дебіторська заборгованість для цілей створення резерву повинна розділятися на нормальну і сумнівну заборгованість.

Розрахунок резерву проводиться множенням дебіторської заборгованості певної групи на встановлений відсоток резервування. Ставки відсотка резервування встановлюються керівництвом компанії і переглядаються щорічно, в залежності від результатів і аналізу «збирання» заборгованості.

Відсотки резервування на 2024 рік представлені в таблиці 3.1.

У тому випадку, якщо встановлений відсоток резервування не відповідає умовам взаєморозрахунків і специфіці взаємин з певним замовником, керівництво компанії може прийняти рішення або про застосування особливого відсотка резервування по взаєморозрахунках з даним замовником, або виключити заборгованість даного замовника при визначенні бази розрахунку резерву.

Таблиця 3.1

Відсотки резервування для різних груп рахунків дебіторської заборгованості в 2024 р.,%

Групи рахунків	Відсоток резервування
Менше 30 днів	1 %
Від 30 до 60 днів	5%
Від 60 до 90 днів	20%
Від 90 до 180 днів	30%
Більше 180 днів	100%

Розраховано автором

З метою зниження ризиків, пов'язаних із постачанням, необхідно удосконалення політики відбору постачальників.

У табл. 3.2 представлені розрахунки щодо резервування дебіторської простроченої заборгованості.

Таблиця 3.2

**Розрахунок резерву по сумнівних боргах окремих дебіторів на 31.12.2023 р.,
тис. грн.**

Показники	до 30 дн.	31-60 дн.	61-90 дн.	91-180 дн.	181-360 дн.
Прострочена дебіторська заборгованість замовників	932	617	341	247	104
Відсоток резервування	1	5	20	30	100
Резерв по сумнівним боргам	9	31	68	74	104
Прострочена дебіторська заборгованість замовників (за мінусом резерву по сумнівних боргах)	923	586	273	173	0
Залишок простроченої дебіторської заборгованості	3408-286 = 3122				

Розраховано автором

Таким чином, введення системи резервування дозволило знизити величину дебіторської заборгованості в 2023р. на 286 тис. грн.

Результатом запропонованої системи резервування є зниження величини дебіторської заборгованості, збільшення витрат організації та зниженні в результаті цього оподаткованого прибутку, що спричиняє зниження податкових платежів на прибуток і зростання чистого прибутку:

- зниження величини дебіторської заборгованості на 286 тис. грн.;
- збільшення інших витрат на суму резерву, тобто на 286 тис. грн.;
- зниження податку на прибуток на $286 * 0,18 = 51$ тис. грн.

Ефективність факторингу для даного підприємства приведена нижче (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Розрахунок ефективності організації факторингу по простроченій
дебіторській заборгованості, тис. грн.**

Показники	Прогноз	
	Усього, 2023 рік	Дебіторська заборгованість при факторингу, тис. грн.
Залишки за рахунками дебіторів, тис. грн.	3408	$3122 - 2810 = 312$
Сума погашеної заборгованості, тис. грн.	10888	$10888 + 2810 = 13698$
Сума, погашена факторинговою компанією і комісія 10%	-	$3122 * 0,9 * 0,1 = 281$
Період інкасації боргів, дні	$3408 / 10888 * 365 = 114$	$312 / 13698 * 365 = 8$

Розраховано автором

Таким чином, стало очевидним, що період інкасації боргів знизилась в результаті реалізації факторингових операцій на $114 - 8 = 106$ днів, що впливає на прискорення залучення фінансових коштів в короткостроковому періоді.

Таблиця 3.4

Фінансовий план, тис. грн. 2023-2025 років

Показник	2023 (100% плану)	2024 (ріст + 10%)	2025 (ріст + 10%)
Дохід від реалізації	33340	36674	40341
ПДВ	5557	6112	6724
Чистий дохід від реалізації	27783	30562	33618
Собівартість, в т.ч.	24598	26069	27686
Матеріальні витрати	14703	16174	17791
Оплата праці	7440	7440	7440
Податок з заробітної плати	2455	2455	2455
Реклама	388	388	388
Прибуток від продажу	2797	4105	5544
Лізингові платежі	633	289	792
Прибуток до оподаткування	2165	3816	4752
Податок на прибуток	390	687	855
Чистий прибуток	1775	3129	3897

Розраховано автором

Таким чином, виробництво нової продукції буде прибутковим, в перспективі планується збільшення виробництва на 10% в рік.

Потенційними ризиками є було визначено збільшення вартості сировини і зменшення попиту. Розглянемо доходи і витрати у випадку реалізації цих сценаріїв (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Фінансовий план з урахуванням ризиків, тис. грн.

Показник	(100% плану)	Зростання витрат +10%	Зниження попиту - 10%	Зниження попиту і зростання витрат
	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій		Найбільш вірогідний сценарій
Дохід від реалізації	33340	33340	30006	30006
ПДВ	5557	5557	5001	5001
Чистий дохід від реалізації	27783	27783	25005	25005
Собівартість, в т.ч.	24598	26068	23128	22995
Матеріальні витрати	14703	16173	13233	13100
Оплата праці	7440	7440	7440	7440
Податок з заробітної плати	2455	2455	2455	2455
Реклама	388	388	388	388
Прибуток від продажу	2797	1327	1489	1622
Лізингові платежі	633	633	633	633

Розроблено автором

З наведених розрахунків видно, що при всіх сценаріях реалізації ризиків діяльність залишилась прибутковою. Найгірший варіант – зниження або попиту, або збільшення цін, так як в цих випадках прибуток найнижчий. Відмітимо, що при відхиленні більш, ніж на 10% від запланованих показників, діяльність стане збитковою.

Бюджетна ефективність полягає в відрахуванні податків у бюджет через розширення діяльності та збільшення робочих місць. Податкові відрахування наведені в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Податкові відрахування

Показник	2025	2026	2027
ПДВ	5557	6112	6724
Податок з заробітної плати	2455	2455	2455
Податок на прибуток	390	687	855
Всього	8401	9254	10034

Розраховано автором

Таким чином, збільшення обсягів діяльності призведе до підвищення бюджетної ефективності.

Отже, ефективне управління дебіторською заборгованістю забезпечить своєчасне надходження коштів, що підвищує фінансову ліквідність підприємства. Це дозволить уникнути касових розривів і забезпечить безперербійне фінансування операційної діяльності. Своєчасне стягнення дебіторської заборгованості також знизить ризики неплатежів і погашення боргів. Це сприятиме зменшенню втрат від безнадійних боргів та покращить загальний фінансовий стан підприємства. Зниження обсягу простроченої дебіторської заборгованості дозволяє зменшити витрати на управління боргами та використання зовнішнього фінансування. Це призводить до зниження фінансових витрат і підвищення загальної рентабельності підприємства.

Впровадження ефективних методів контролю та управління дебіторською заборгованістю дозволяє покращити кредитну політику підприємства. Це сприяє зміцненню взаємовідносин з партнерами та клієнтами, забезпечуючи надійніші та стабільніші умови співпраці.

Отже, можемо зробити висновки що, впровадження системи резервування дебіторської заборгованості та факторингу для управління простроченою дебіторською заборгованістю має значний потенціал для підвищення ефективності фінансового управління на підприємстві. Аналізуючи результати запропонованих заходів, можна виділити наступні ключові аспекти:

- 1) Зменшення ризиків та забезпечення фінансової стійкості:

Впровадження системи резервування дебіторської заборгованості дозволить зменшити обсяг цього зобов'язання, що буде сприяти зменшенню ризиків неплатоспроможності клієнтів та забезпечить більш стабільний грошовий потік на підприємстві. Водночас, використання факторингу дозволить швидше отримати кошти за прострочену дебіторську заборгованість, зменшуючи період інкасації боргів та забезпечуючи швидше використання коштів у короткостроковому періоді.

3) Оптимізація витрат та збільшення прибутковості:

Введення резервування дебіторської заборгованості дозволить оптимізувати оподаткування та зменшити податкові платежі на прибуток, що збільшить чистий прибуток підприємства. Паралельно, використання факторингу сприятиме зниженню собівартості закупівель матеріалів, що забезпечить економію коштів та збільшить загальну прибутковість підприємства.

4) Покращення фінансової прозорості та довіри стейкхолдерів:

Впровадження системи резервування та використання факторингу підвищить прозорість та точність фінансової звітності підприємства. Це сприятиме покращенню довіри інвесторів та кредиторів до підприємства, що може стимулювати залучення додаткових фінансових ресурсів на вигідних умовах.

5) Ефективне управління ризиками та планування розвитку:

Використання системи резервування та факторингу дозволить підприємству ефективно управляти фінансовими ризиками та забезпечить стійкий розвиток в умовах змінного ринкового середовища. Планування зростання обсягів виробництва на 10% щорічно свідчить про гнучкість та адаптивність підприємства до змін у бізнес-середовищі.

6) Збільшення бюджетної ефективності та соціально-економічного впливу:

Впровадження запропонованих заходів сприятиме збільшенню бюджетної ефективності через зростання податкових відрахувань у бюджет та стабілізацію

фінансової системи. Це може мати позитивний вплив на соціально-економічний розвиток регіону та сприяти підвищенню якості життя населення.

Отже, впровадження системи резервування дебіторської заборгованості та використання факторингу для управління простроченою дебіторською заборгованістю є ключовими кроками для підвищення фінансової ефективності та стійкості підприємства, що забезпечить його конкурентоспроможність та стабільний розвиток на ринку.

3.2 Рекомендована схема відбору постачальників та перспективи розширення асортименту підприємства

Розглянемо схему відбору постачальників ТОВ «Смілянська швейна фабрика» для забезпечення безперебійного постачання високоякісних тканин і фурнітури, необхідних для виробництва конкурентоспроможної швейної продукції. Ефективний процес відбору постачальників є критичним для досягнення стратегічних цілей підприємства, таких як підвищення якості готових виробів, зниження витрат і зміцнення позицій на ринку.

На підприємстві відсутня розроблена схема відбору постачальників, тому рекомендується використовувати наступний алгоритм вибору постачальника: рис. 3.1.

		Пошук потенційних постачальників	→	Список потенційних постачальників
Менеджер		↓		
Список технічних параметрів	→	Визначення критеріїв відбору	→	Критерії відбору
		↓		
Менеджер	→	Підготовка запитів постачальникам	→	Запити постачальникам
		↓		

Рисунок 3.1. – Схема відбору постачальників

Розроблено автором

Дана схема дозволить більш якісно організувати процес відбору постачальників, з урахуванням якості сировини, цінової політики, кредитної політики тощо.

Розглянемо діючих постачальників сировини і матеріалів з метою визначення найбільш дешевих шляхів забезпечення підприємства продукцією.

Таблиця 3.7

Комплексна оцінка постачальника за критерієм фінансового ризику

Умова поставки	Значення, тис. грн.
Постачальник 1 Форма оплати: безготівковий розрахунок. Термін оплати: 21 день. Ціна 1 партії - 4% знижки + транспортні послуги ЗАКУПІВЕЛЬНА ЦІНА	 200,0 $200,0 * 4 / 100 = 8$ 0,15 $200,0 - 8 + 0,15 = 192,15$
Постачальник 2 Форма оплати: безготівковий розрахунок. Термін оплати: 21 день. Транспортні витрати включені. Ціна 1 партії - 2,5 % знижки + процент по кредиту ЗАКУПІВЕЛЬНА ЦІНА	 180 $180 * 2,5 / 100 = 4,5$ $180 * 21 / 360 * 20 / 100 = 2,1$ $180 - 4,5 + 2,1 = 177,6$
Постачальник 3	

Форма оплати: безготівковий розрахунок. Термін оплати: 21 день. Ціна 1 партії - 5 % знижки + 3 % від суми замовлення за транспортні послуги ЗАКУПВЕЛЬНА ЦІНА	 230 $230 * 5 / 100 = 11,5$ $230 * 3 / 100 = 6,9$ $230 - 11,5 + 6,9 = 225,4$
Постачальник 4 Форма оплати: безготівковий розрахунок. Термін оплати: 21 день. Транспортні витрати включені. Ціна 1 партії - 5 % знижки + процент по кредиту ЗАКУПВЕЛЬНА ЦІНА	 220 $220 * 5 / 100 = 11$ $220 * 21 / 360 * 20 / 100 = 2,57$ $220 - 11 + 2,57 = 211,57$

Розраховано автором

Таким чином, можемо зробити висновки, що Постачальник № 1 став менш вигідним постачальником. Його можна замінити Постачальником № 2, який поставляє такий же матеріал. Те, що для співпраці з цією організацією буде потрібно взяття кредиту для передплати не складає проблеми, так як навіть з урахуванням відсотків витрати на придбання матеріалів будуть менше на $192,15 - 177,6 = 14,55$ тис. грн. (або на $177,6 / 192,15 * 100 - 100 = 7,57\%$).

Комплексна оцінка сировини за критерієм якість (таблиця 3.8) проходить за наступними критеріями:

- якість продукції: повністю відповідає стандартам (5), рідко зустрічається неякісний товар (4), часто зустрічається неякісний товар (3), 5-10% не відповідає стандартам (2), > 10% не відповідає стандартам (1);
- наявність особливих властивостей товару: має унікальні властивості (5), досить оригінальні (4), матеріали цікаві (3), трохи відрізняються від подібних (2), нічим не відрізняється від аналогів (1);
- надійність: ніяких претензій від покупців не надходило (5), використовується довго і претензії надходять рідко (4), претензії надходять часто (3), до матеріалів є постійні претензії (2), матеріали швидко приходять в непридатність (1);

- наявність браку: брак не зустрічається (5), рідко зустрічається дрібний брак (<1%) (4), брак зустрічається в 1-2% поставок (3), зустрічається невеликий брак в > 2% (2), постійний і великий брак (1);
- відчуття при дотику продукції: всі матеріали приємні на дотик (5), майже всі матеріали приємні на дотик (4), на дотик приємні близько 50% матеріалів (3), майже всі матеріали неприємні на дотик (2), всі матеріали неприємні на дотик (1);
- обслуговування: не вимагає спеціального догляду (5), рідко вимагає спеціального догляду (4), половина матеріалів вимагає спеціального догляду (3), більше 80% матеріалів вимагають спеціального обслуговування (2), потрібне спеціальне обслуговування, незручні в експлуатації всі матеріали (1);
- зовнішній вигляд продукції: бездоганний зовнішній вигляд (5), гарний зовнішній вигляд (4), середній зовнішній вигляд (3), поганий зовнішній вигляд (2), матеріали взагалі не виглядають (1);
- визнаність матеріалів, ставлення до нього клієнтів: з точки зору клієнта, якість перевершує конкурентів (5), з точки зору клієнта, якість трохи перевершує конкурентів (4), якість однакова з якістю конкурентів (3), якість нижче конкурентів (2), матеріали неконкурентоспроможні (1);
- склад матеріалів: натуральні (5), більше 80% натуральні, решта штучні і синтетичні замінники (4), більше 50% натуральні, решта штучні і синтетичні замінники (3), синтетичні матеріали високої якості (2), синтетичні матеріали низької якості (1).

Таблиця 3.8

Вагові коефіцієнти параметрів оцінки сировини по критерію «Якість»

Параметри	Оцінка за цим параметром				Вага параметр а	Складові оцінки			
	1	2	3	4		1	2	3	4
якість виготовлення	4	5	5	5	0,14	4*0,14 = 0,56	5*0,14 = 0,7	5*0,14 = 0,7	5*0,14 = 0,7

«родзинка»	3	5	5	5	0,20	$3*0,2 = 0,6$	$5*0,2 = 1,0$	$5*0,2 = 1,0$	$5*0,2 = 1,0$
надійність	4	5	5	4	0,08	$4*0,08 = 0,32$	$5*0,08 = 0,40$	$5*0,08 = 0,40$	$4*0,08 = 0,32$
наявність браку	3	5	5	4	0,13	$3*0,13 = 0,39$	$5*0,13 = 0,65$	$5*0,13 = 0,65$	$4*0,13 = 0,52$
відчуття при дотику	3	5	4	4	0,10	$3*0,1 = 0,3$	$5*0,1 = 0,5$	$4*0,1 = 0,4$	$4*0,1 = 0,4$
сервіс	4	5	5	4	0,08	$4*0,08 = 0,32$	$5*0,08 = 0,4$	$5*0,08 = 0,4$	$4*0,08 = 0,32$
зовнішній вигляд	4	5	5	5	0,15	$4*0,15 = 0,6$	$5*0,15 = 0,75$	$5*0,15 = 0,75$	$5*0,15 = 0,75$
визнаність	3	4	5	5	0,07	$3*0,07 = 0,21$	$4*0,07 = 0,28$	$5*0,07 = 0,35$	$5*0,07 = 0,35$
склад	4	4	4	4	0,05	$4*0,05 = 0,2$	$4*0,05 = 0,2$	$4*0,05 = 0,2$	$4*0,05 = 0,2$
Усього	x	x	x	x	1,0	3,5	4,88	4,85	4,56

Розраховано автором

В табл. 3.8 прийнята наступна нумерація постачальників:

- 1 – Постачальник № 1.
- 2 – Постачальник № 2.
- 3 – Постачальник № 3.
- 4 – Постачальник № 4.

Виходячи з даних табл. 3.3 видно, що лідером, хоча і з маленькою перевагою, є Постачальник № 2. 4 позиція Постачальника № 1 говорить про те, що підприємству варто задуматися про зміну цього постачальника на іншого - в даному випадку на Постачальника № 2.

Впровадження розробленої схеми відбору постачальників матеріалів для швейної фабрики буде мати значний вплив на підвищення ефективності діяльності підприємства. Використання комплексної оцінки постачальників за різними критеріями, включаючи фінансовий ризик та якість сировини, дозволить підприємству знайти оптимальний баланс між ціною і якістю. Зокрема, перехід до постачальника з найбільш вигідними умовами оплати та найкращою якістю матеріалів допоможе знизити загальні витрати на виробництво. Врахування якості сировини при виборі постачальників дозволить забезпечити стабільну

якість готової продукції. Використання критеріїв якості, таких як надійність, відсутність браку, зовнішній вигляд і відчуття при дотику, дозволить вибрати найкращі матеріали для виробництва конкурентоспроможної продукції. Організація процесу відбору постачальників за допомогою розробленої схеми дозволить підприємству забезпечити стабільні та безперебійні поставки сировини. Це сприятиме уникненню затримок у виробництві та забезпечить своєчасне виготовлення продукції для клієнтів. Завдяки оптимізації витрат, підвищенню якості продукції та забезпеченню безперебійного постачання, підприємство зможе підвищити свою конкурентоспроможність на ринку. Це дозволить залучати більше клієнтів, розширювати асортимент продукції та збільшувати обсяги продажів.

Отже, впровадження розробленої схеми відбору постачальників матеріалів буде сприяти підвищенню ефективності діяльності підприємства шляхом зменшення витрат, підвищення якості продукції та забезпечення безперебійного постачання сировини.

У сучасних умовах конкурентного ринку розширення асортименту продукції є ключовою стратегією для підприємств, що прагнуть зміцнити свої позиції та задовольнити зростаючі потреби споживачів. Розширення асортименту дозволяє підприємствам не лише збільшити обсяги продажів і залучити нових клієнтів, але й підвищити лояльність існуючих споживачів, забезпечуючи їм ширший вибір товарів. Важливість цієї стратегії для ТОВ «Смілянська швейна фабрика» полягає у можливості освоєння нових ринкових сегментів, підвищення прибутковості та оптимізації виробничих процесів. У цьому розділі розглядаються основні аспекти і перспективи розширення асортименту продукції підприємства, включаючи аналіз ринкових тенденцій, потенційні переваги та виклики, з якими може зіткнутися компанія на шляху до реалізації цієї стратегії.

Тому, пропонується освоїти виробництво нового товару – теплого верхнього одягу. За зовнішнім виглядом куртка повинна відповідати зразку-еталону (рис. 3.2).

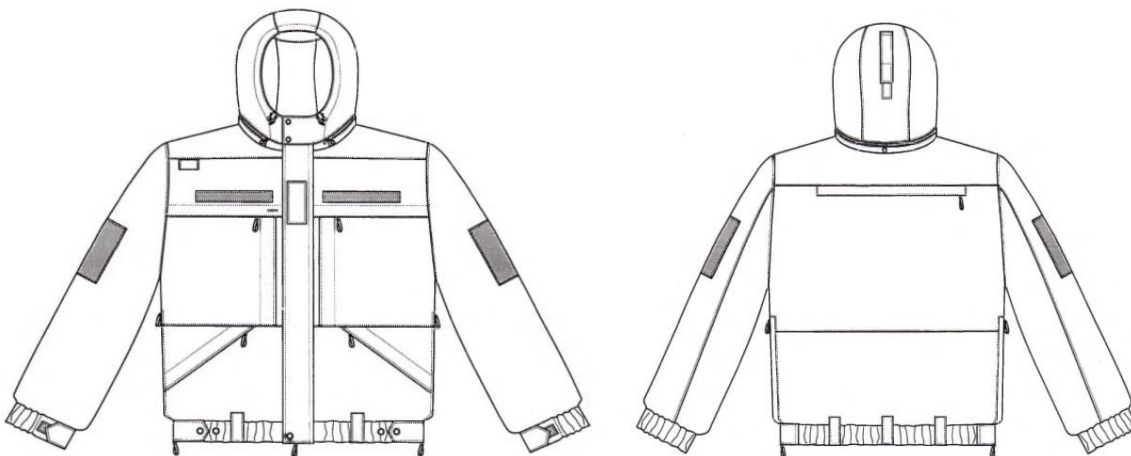

Рисунок 3.2. - Зовнішній вигляд куртки

За розмірами комплект куртки повинен відповідати типовим фігурам відповідно до ГОСТ 23167.

За конструкцією куртка є утепленою курткою з тканини плащової гладкопофарбованої з мембранним покриттям з герметизованими швами.

Куртка повинна включати наступні конструктивні елементи:

- капюшон: знімний або вбудований, регульований за обсягом, з козирком для захисту обличчя від вітру та дощу;
- манжети: регульовані манжети на липучках або еластичних резинках для запобігання проникненню холодного повітря;
- застібка: центральна застібка на блискавці з захисною планкою для запобігання продуванню і попадання вологи;
- кишені: наявність внутрішніх і зовнішніх кишень для зберігання особистих речей, включаючи великі зовнішні кишені на блискавках і внутрішні кишені для документів або смартфона;
- підкладка: утеплена підкладка з синтетичного матеріалу або флісу, яка забезпечує збереження тепла і комфорт при носінні;
- регулювання: можливість регулювання об'єму куртки в області талії та низу для кращої фіксації і запобігання проникненню холодного повітря.

Технологічні вимоги до виробництва:

Матеріали:

- основна тканина: плащова гладкопофарбована тканина з мембранним покриттям, що забезпечує водонепроникність і повітропроникність;
- утеплювач: високоякісний синтетичний утеплювач або натуральний пух, який забезпечує високу теплоізоляцію;
- підкладка: м'яка і приємна на дотик тканина, яка забезпечує додатковий комфорт при носінні.

Шви:

- усі шви повинні бути герметизованими для забезпечення повної водонепроникності куртки. Це досягається за допомогою спеціальних герметичних стрічок або клею, які накладаються на шви після зшивання деталей.

Фурнітура:

- використання високоякісної фурнітури (блискавок, кнопок, застібок), яка має високу зносостійкість і не піддається корозії;
- усі застібки-блискавки повинні бути водонепроникними або мати захисні планки.

Етапи виробництва:

- розкрій тканини відповідно до заданих розмірів і конструкції;
- зшивання основних деталей куртки з дотриманням технологічних норм;
- герметизація швів спеціальними стрічками або клеєм;
- встановлення фурнітури і додаткових елементів (кишені, капюшон, манжети);
- контроль якості на кожному етапі виробництва для забезпечення відповідності продукції вимогам стандарту ГОСТ 23167.

Отже, освоєння виробництва нового типу утепленої куртки з дотриманням усіх вимог до якості та технології забезпечить конкурентоспроможність продукції на ринку та задоволення потреб споживачів у якісному та надійному теплому верхньому одязі.

Введення нових продуктів, таких як утеплені чоловічі куртки, дозволяє залучити нові сегменти ринку і збільшити загальну частку підприємства на ринку. Це сприяє зростанню обсягів продажів і розширенню клієнтської бази.

Розширення асортименту продукції допомагає підприємству залишатися конкурентоспроможним у динамічному ринковому середовищі. Нові продукти можуть задовольняти поточні та майбутні потреби споживачів, що підвищує лояльність клієнтів і забезпечує конкурентні переваги. Виробництво нових товарів, таких як утеплені чоловічі куртки, дозволяє диференціювати продукцію підприємства. Це сприяє створенню унікальних пропозицій, що виділяються на ринку, і забезпечує більшу привабливість для споживачів. Введення нових продуктів може призвести до збільшення доходів і прибутковості підприємства. Це досягається через збільшення обсягів продажів та розширення ринкової присутності, що, у свою чергу, позитивно впливає на фінансові показники підприємства. Розширення асортименту продукції дозволяє оптимізувати використання виробничих потужностей. Це сприяє зниженню собівартості продукції за рахунок економії на масштабі та покращення ефективності виробничих процесів.

Таким чином, запропоновані заходи, такі як покращення управління дебіторською заборгованістю та розширення асортименту з виробництвом нових товарів, мають значний позитивний вплив на ефективність діяльності підприємства легкої промисловості. Вони сприяють підвищенню фінансової стабільності, зниженню ризиків, оптимізації витрат, збільшенню ринкової частки, підвищенню конкурентоспроможності та загальному зміцненню позицій підприємства на ринку.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі розглянуто шляхи підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості на основі аналізу діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика», були отримані наступні висновки:

Метою кваліфікаційної роботи було розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості на основі аналізу діяльності ТОВ «Смілянська швейна фабрика». Для досягнення цієї мети було вирішено низку завдань, що дозволило дати комплексну оцінку поточного стану підприємства та запропонувати ефективні заходи для його розвитку.

Аналіз галузі легкої промисловості показав, що ця галузь має значний потенціал для розвитку в Україні. Однак, існують певні проблеми, такі як недостатня модернізація виробництва, висока конкуренція та залежність від імпортованих матеріалів, які потребують вирішення для покращення ситуації в галузі.

В ході роботи було виявлено що, ТОВ «Смілянська швейна фабрика» є підприємством з приватною формою власності, що спеціалізується на виробництві швейних виробів, зокрема робочого одягу та уніформи. Фабрика відома своєю високоякісною продукцією, сучасним обладнанням та ефективною маркетинговою стратегією, що дозволяє їй успішно конкурувати на ринку. Організаційна структура фабрики забезпечує ефективне управління та координацію виробничих процесів, хоча існують потенційні недоліки, такі як можливість конфліктів між функціональними сферами. В цілому, ТОВ «Смілянська швейна фабрика» є надійним виробником, який поєднує якість продукції з конкурентоспроможними цінами.

У результаті аналізу фінансових показників ТОВ «Смілянська швейна фабрика» можна зробити висновки що показники рентабельності активів та продукції показують стійкий позитивний тренд, що свідчить про ефективне використання ресурсів підприємства для отримання прибутку. Однак, показники, такі як рентабельність продажів і період окупності капіталу, демонструють

коливання, що вимагають уважного аналізу та додаткових заходів для забезпечення стабільного росту у майбутньому. В цілому, фінансові показники свідчать про ефективне управління ресурсами підприємства, але для забезпечення подальшого розвитку важливо продовжувати моніторити та вдосконалювати фінансову стратегію компанії.

З аналізу матеріальних витрат "Смілянської швейної фабрики" можна зробити наступні висновки. Основні витрати підприємства припадають на швейні нитки, тканини та утеплювачі, що вказує на необхідність їх оптимізації. Значні витрати на фурнітуру, таку як блискавки та інші аксесуари, підкреслюють важливість раціонального використання цих матеріалів для зниження загальних витрат. Загальні витрати на основні матеріали, такі як тканини, фурнітура та нитки, становлять більшість від загальних матеріальних витрат підприємства.

Отже, для зниження витрат без зниження якості продукції важливим є пошук більш вигідних постачальників та укладення довгострокових контрактів на постачання матеріалів. Також потрібний постійний контроль якості матеріалів, щоб уникнути витрат на заміну неякісної сировини та продукції.

Аналіз основних показників діяльності підприємства показав, що ТОВ «Смілянська швейна фабрика» має стабільні фінансові результати. Однак, існують певні резерви для підвищення рентабельності та зниження витрат. Також, було здійснено аналіз структури та динаміки виробничих витрат. Виявлено, що найбільші витрати припадають на матеріали, зокрема на тканини та швейні нитки. Оптимізація цих витрат може суттєво покращити фінансові результати підприємства.

Розроблено такі шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства:

- розвиток системи управління дебіторською заборгованістю що дало нам систематизацію управління дебіторською заборгованістю зменшила кількість сумнівних зобов'язань, покращила фінансову стабільність і оптимізувала грошові потоки;

- зрастосування страхування за допомогою факторингу, що забезпечило своєчасне отримання коштів, зменшило фінансові ризики та покращило оборотність капіталу;
- розвиток системи соціального забезпечення що надало поліпшення соціального забезпечення працівників підвищило їхню задоволеність роботою та зміцнило позитивний психологічний клімат у колективі;

Отже, розглянуті заходи, такі як ефективне управління дебіторською заборгованістю та розширення асортименту продукції з випуском нових товарів, виявляються ключовими для покращення ефективності діяльності підприємства легкої промисловості. Вони можуть сприяти збільшенню фінансової стабільності, зниженню ризиків, оптимізації витрат та підвищенню конкурентоспроможності.

Ефективне управління дебіторською заборгованістю допоможе підприємству уникнути касових розривів, зменшить ризики неплатежів та забезпечить безперебійне фінансування операційної діяльності. Розширення асортименту продукції дозволить підприємству привернути нові сегменти ринку, збільшити обсяги продажів та зміцнити позиції на ринку.

В цілому, впровадження таких стратегій позитивно вплине на фінансові показники підприємства, сприяючи його стійкому розвитку та успішній конкуренції на ринку легкої промисловості.

Загалом, реалізація зазначених заходів значно підвищить ефективність діяльності підприємства, сприяючи зростанню продуктивності праці, покращенню фінансових показників, підвищенню мотивації та лояльності персоналу, а також зміцненню позицій підприємства на ринку.

Таким чином, виконана робота дозволила не тільки глибше зрозуміти поточний стан та проблеми ТОВ «Смілянська швейна фабрика», але й розробити конкретні рекомендації, які можуть бути використані для підвищення ефективності його діяльності. Зокрема, впровадження нового асортименту, розвиток системи управління дебіторською заборгованістю, страхування за допомогою факторингу, оптимізація системи мотивації працівників, розширення

асортименту матеріальних стимулів, розвиток системи соціального забезпечення та забезпечення професійного розвитку персоналу значно покращили фінансові показники підприємства, підвищили продуктивність праці та зміцнили його ринкові позиції. Завдяки реалізації цих заходів, ТОВ «Смілянська швейна фабрика» змогло не лише стабілізувати свою діяльність, але й створити умови для подальшого зростання та розвитку в умовах сучасного ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андреева Г. І. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 263 с.
2. Бельтюков Є., Ткачук Т. Теоретичні основи формування стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. 2020. № 4. С. 36–40.
3. Бойченко К. С. Розвиток підприємств легкої промисловості через призму інтегрованості // Вісник економічної науки України. 2020. № 31. С. 5-10. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/31_2020ua/3.pdf.
4. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. [вид. 2-ге, доп. і перероб.]. Київ: Атіка, 2011. 528 с.
5. Веретенникова Г. Б., Томах В. В., Геращенко І. М. Планування та організація діяльності підприємства : навч. посіб. [Електронний ресурс]. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 210 с.
6. Говорушко, Т. А., Клімаш, Н. І. (2015). Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу: монографія. Київ: Логос.
7. Гончарук А. Г. Формування механізму управління ефективністю підприємства (на прикладі харчової промисловості) : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Одеса, 2010. 474 с.
8. Горобець Т. А., Гончарук А. Г. Методичний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємств малого та середнього бізнесу // Економіка та управління підприємствами. 2019. № 5(73). С. 78-88. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5_73_1_2019_ukr/12.pdf.
9. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Дмитрієв І. А., Кирчата І. М., Шершенюк О. М. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. Харків: ФОП Бровін О. В., 2020. 340 с.

11. Дудар Т. Г., Мельниченко В. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2008. 250 с.
12. Ігнат'єва, І. А., Гарафонова, О. І. (2013). Корпоративне управління: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 600 с.
13. Ілляшенко Н. С. Механізм управління стратегіями випереджаючого науково-технологічного інноваційного розвитку промислового підприємства // Ефективна економіка. 2020. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7636> (дата звернення: 23.05.2024).
14. Іслямова, Є. Р. (2016). Методи визначення вартості компанії. Науковий вісник НГУ, (1).
15. Іщук С. О., Созанський Л. Й., Долішній М. І. Проблеми та особливості розвитку легкої промисловості в Україні: статистичний порівняльний аналіз із країнами Євросоюзу // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2020. № 1. С. 42-51. URL: http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/4836/1/SU_2020%231_на%20сайт-42-50.pdf.
16. Козак Ю. Г. та ін. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: підприємство – регіон : монографія / за ред. Ю. Г. Козака, І. О. Уханової. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 173 с.
17. Компанія «Ярослав». Офіційна сторінка. URL: <https://yaruslav.ua>.
18. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 352 с.
19. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінювання : навч. посіб. Київ, 2005. 349 с.
20. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Романко О. П. Конкурентоспроможність підприємства: планування та діагностика : монографія. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. 180 с.
21. Несенюк Є. С. Формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства на інноваційних засадах : дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / Київ.

- нац. ун-т технологій та дизайну. Київ, 2021. URL:
https://knutd.edu.ua/files/science/razovi-vcheni-rady/Neseniuk_dis.pdf.
22. Савицька О. М. Ефективність діяльності та управління підприємством: особливості використання теорії, методології та результативності аналітичних досліджень // Ефективна економіка. 2019. № 6. С. 1-12. URL:
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2019/57.pdf.
23. Українська асоціація підприємств легкої промисловості. URL:
<https://ukrlegprom.org/ua/>.
24. Drucker, P. F. (1964). Managing for Results. Elsevier Ltd, 224 p.